

Allianz

Západní Kanada a Aljaška

Cestování a kultura

Poznávání zvířat a rostlin

BRITISH AIRWAYS

STUDENT AGENCY
POBYTY AŽ PÁR, STUDIJNÍ V ZAHRAZKÁCH

Severozápad amerického kontinentu, který většina z nás zná hlavně z dobrodružných románů Jacka Londona, je proslulý téměř nenarušenou přírodou. Můžeme zde obdivovat divoké pacifické pobřeží, zasněžené velehory s ledovci, nekonečné severské lesy, průzračná jezera i nedozírné pláně tundry. Tento průvodce-encyklopedie vás slovem i obrazem seznámí s přírodou, kulturou, historií i současností tohoto rozsáhlého regionu.

Kniha na 280 tiskových stranách křídového papíru obsahuje:

- 335 barevných fotografií, 86 barevných kreseb a 23 barevných map
- popis 240 druhů zvířat a rostlin slovem i fotografií
- popis 85 druhů zvířat a rostlin v ilustrovaných barevných tabulkách
- různé zajímavosti z oblasti přírody, dějin a kultury regionu

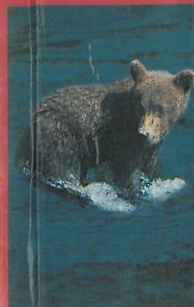
ISBN 80-86223-13-2

9 788086 223131

Cena 335,- Kč

Západní Kanada
a Aljaška

basel

Průvodce přírodou

Dieter Kreutzkamp, Matthias Breiter

Západní Kanada a Aljaška

Cestování
a kultura
Poznávání
zvířat a rostlin

Zivot v chladné vodě

Ve vodách Britské Kolumbie — od bezpočetných potoků, přes 16 000 jezer a tůň až po oblast ústí řek — žije asi sto různých druhů ryb. To odpovídá více než polovině všech sladkovodních druhů ryb celé Kanady. Voda se vydává na svou cestu k moři v malých stružkách vysoko v horách na úpatí sněžných polí a ledovců. Na počátku studené, prudké potoky skrývají ještě málo života. Když dospějí do níže položených oblastí, přibude vodních rostlin a s nimi spojené bezobratlé fauny. V divokých bystřinách, stále se rozšiřujících přítoky nových vodních toků, vzroste bohatství ryb. Pstruzi duhový, pstruzi Clarkovi a siveni američtí leží ve skrytu pod skálami a chytají mhy, který spadl na hladinu anebo ho přinesl proud. K málo známým obyvatelům rychle tekoucích vod patří ryby jako například jelovec dlouhonosý nebo pakaprovec plochotlamý. Poslední vděčí za své jméno podlouhlé, hranaté hlavě, která odvádí proud vody nahoru. Takto je tato ryba tlačena dolů ke dnu potoka, místo aby ji vodní masa strhla s sebou. Stejněmu účelu slouží malý plynový měchýř jelovců dlouhonosých. Ryby jako jsou štiky ve však v divokých potocích neudrží a jsou odkázány na jezera a pomalu tekoucí řeky. Některé ryby využívají čiré horní toky řek s dostatkem kyslíku jen jako trdliště a „dětské pokojíčky“. U pobřeží Pacifiku se vyskytuje pět různých druhů lososů a všechny jsou zastoupeny ve vodách Britské Kolumbie. Život lososů se odehrává ve velkém koloběhu. Z potěru se vylíhnou mladé ryby, které se v závislosti na druhu stěhují

v průběhu několika týdnů nebo až ve věku jednoho roku do moře. Po letech na otevřeném moři se nyní již dospělá zvířata vrací do vod, ve kterých se narodila, aby tam uzavřela kruh a těla se. Jakmile lososi doplují do sladkých vod, přestanou jíst. Při putování proti proudu řek žijí lososi pouze ze svých tělesných rezerv. Po době tření jsou vyčerpaní a krátce po nakladiení vajec tato zvířata uhynou. Pro život v řekách a v jejich okolí hrají lososi velmi důležitou roli. Díky svým cestám k trdlištím přináší bohatství živin moře i do odlehlých údolí vnitrozemí. Baribalové a medvědi hnědí z bohatství ryb profitují. Vydrý lososy pronásledují pod vodou. Pstruzi, morčáci velcí, skorci šedí a hoholi severní si pochutnávají na potěru. Mrtvé ryby poskytují potravu orlům bělohavým a početnému hmyzu. Mršiny, které zůstanou v řece, se stávají zdrojem živin, zásobují mikroorganismy a podporují růst rostlin. Celý potravinový řetězec z každoročního návratu lososů těží a je na něm značně závislý. Největší druh lososa, který je známý pod jménem čavýča nebo také King Salmon, dosahuje délky 1,6 metru a váží až 60 kilogramů. Losos čavýča však zdaleka není největší rybou ve vodách Britské Kolumbie. Tuto čest má Jeseter bílý. Jeseteři sice rostou ve srovnání s lososy velmi pomalu, mohou se však dožít až sta let. Na konci minulého století byl v blízkosti Westminsteru z řeky Fraser vyloven exemplář, který vážil 630 kilogramů a měřil šest metrů. Z příliš intenzivního rybolovu následujících let se

populace jeseterů již nikdy zcela nezotavily, takže úlovky této velikosti dnes neznáme.

- 1 Pstruh duhový / *Rainbow Trout*
- 2 Losos čavýča / *Oncorhynchus tshawytscha* / King Salmon
- 3 Losos keta / *Oncorhynchus keta* / Chum Salmon
- 4 Losos kisuč / *Oncorhynchus kisutch* / Silver Salmon
- 5 Losos gorbuša / *Oncorhynchus gorbuscha* / Pink Salmon
- 6 Losos nerka / *Oncorhynchus nerka* / Red Salmon
- 7 Siven americký / *Salvelinus fontinalis* / Brook Trout
- 8 Siven severní / *Salvelinus alpinus* / Arctic Char
- 9 Siven obrovský / *Salvelinus namaycush* / Lake Trout
- 10 Pstruh Clarkův / *Salmo clarki* / Cutthroat Trout
- 11 Jeseter bílý / *Acipenser transmontanus* / White Sturgeon
- 12 Štívele pásková / *Richardsonius balteatus* / Redsider Shiner
- 13 Jalovec dlouhonosý / *Rhinichthys cataractae* / Longnose Dace
- 14 Pakaprovec plochotlamý / *Catostomus platyrhynchus* / Mountain Sucker
- 15 Štika obecná / *Esox lucius* / Northern Pike
- 16 Lipan sibiřský / *Thymallus arcticus* / Arctic Grayling
- 17 Mihule trojzubá / *Lampetra tridentata* / Pacific Lamprey
- 18 Mník jednovousý / *Lota lota* / Burbot

Vyrovnali ji, napřímili a na dlouhých úsecích vyasfaltovali. Přesto ani dnes nepostrádá Alaska Highway příděch dobrodružství. A to jí táhne na šedesátku! Japonské bombardéry proměnily v prosinci roku 1941 Pearl Harbour v sutiny a Amerika si uvědomila, že je zranitelná. Kanada a USA se dohodly na stavbě vojenské cesty, aby mohly chránit téměř liduprázdný severozápad. Rozrytá *Trail of 42* se proměnila v pohádkovou silnici, používanou každoročně tisíce návštěvníků, kteří hledají samotu, medvědy a průzračná jezera. Pro mnoho z nich se stala startovní dráhou do nové budoucnosti severně od 60. severního šířkového stupně: „*North to the Future*“, tak znělo heslo 70. let 20. století.

Hlavní cestovatelskou sezonou na této *highway*, která vede z Dawson Creek přes Watson Lake dál do Fairbanksu na Aljašce, je léto. Ten, kdo opravdu pořádně šlape na plyn, zvládne trasu měřící celkem 2 446 kilometrů za čtyři dny. Tak to ale dělají jenom stresovaní řidiči z povolání, neboť tato země přímo láká k zastavení a spočinutí.

Míle nula v Dawson Creek

Dawson Creek (12 000 obyvatel) leží na jižním konci Alaska Highway. Uprostřed křižovatky 102nd Avenue a 10th Street se ve větru třepotají vlajky Kanady a provincie Britské

Kolumbie. Právě tady se nachází *Mile Zero*, nultý kilometr dlouhé cesty do „mrazicího boxu Ameriky“. Hned naproti se tyčí dvoupatrový **Alaska Hotel** s kavárnou a s hospodou. Všechno je pod jednou střechou, příjemně nás překvapí nízké ceny. Po modernizaci dnes hotel svítí ještě zářivějšími barvami než v roce 1928, kdy byl novostavbou. V té době ještě celý Dawson Creek téměř svítil novotou. Vždyť George Mercer Dawson zde na objednávku vlády začal zkoumat rozsáhlá území prerie a vyměřovat zem až v roce 1879. Teprve v roce 1912 se zde objevili první osadníci. Začátek hospodářského růstu nastal tehdy, když se Dawson Creek stal konečnou zastávkou Northern Alberta Railway.

V **Northern Alberta Railway Park** (Alaska Highway/Highway 2) můžeme obhlédnout celou zdejší historii. Ve městě se také nachází **Dawson Creek Museum** (otevřeno v létě denně 8-17 hod.), otevřené ve staré nádražní budově, a **turistické informace** (tel.: 250-782 95 95, otevřeno v létě denně 8-20 hod.) V přestavěné sýpce s nápisem „Alberta Pool Elevators“ (Syndikát albertských obilných sil) je v současnosti umístěna **Dawson Creek Art Gallery** (otevřeno v létě út-so 9-17 hod.). Stejně pozoruhodná jako vystavené obrazy a produkty ruční práce je rovněž stavba sama –

výborná ukázka stylu prérijních provincií. Za návštěvu stojí nedaleká **Pioneer Village**, vlastně skanzen sestavený ze starých budov, snesených z celého okolí.

Před další cestou bychom si měli zkontrolovat technický stav vozidla, protože servisů a pump bude stále méně. Platí zásada: pohonné hmoty, ubytování a možnost nákupu jsou na Alaska Highway k dispozici vždy po 50 až 80 kilometrech. Užitečné je opatřit si „*Milepost*“ – „*Milník*“. Každoročně aktualizovaná příručka kilometr za kilometrem (v Kanadě), popř. míli za míli (na Aljašce) zaznamenává všechny pozoruhodnosti, servisy, kempinky a noclehy podél Alaska Highway.

Po stopách legendární silnice ALCAN

Po 28 kilometrech míjí *highway* krátkou příjezdovou cestu ke **Kiskatinaw Provincial Park**.

Nachází se zde i kemp. Po dobrých dvaceti kilometrech se otevře výhled na mohutnou **Peace River**. Od roku 1955, kdy tu byl objeven zemní plyn, rozvinula se tato oblast v hospodářské centrum. Rafinerii nafty v **Tayloru** je vidět už zdaleka.

Legendární, téměř 2 500 kilometrů dlouhá Alaska Highway začíná v Dawson Creek.

Asi po dvaceti kilometrech dojedeme do **Fort St John**. Město májící necelých 15 000 obyvatel je po Whitehorse druhým největším sídlem na Alaska Highway (informace: tel.: 250-787 04 30). Již kolem roku 1790 přitahovalo bohatství kožešin bílé obchodníky, a ti si tu postavili právě Fort St John. Ovšem skutečný rozkvět nastal až roku 1942 se stavbou vojenské cesty. Fort St John se stal v té době jedním z hlavních vojenských velitelství. Zdejší **St. John-North Peace Museum Com-**

plex vystavuje prehistorické nálezy a dokumentuje i život prvních pionýrů (otevřeno v létě denně 8-20 hod.).

Stavební práce na Alaska Canada Military Highway začaly v březnu 1942. Vojáci kanadské a americké armády proráželi lesem sedm kilometrů silnice denně. Arktické léto umožňovalo pracovat nepřetržitě 24 hodin. Celý podnik si však vyžádal oběti: mnoho vojáků utrpělo těžký úraz, v květnu 1942 se jedenáct mužů utopilo v Charley Lake. Útvary ze severu a z jihu se setkaly někde uprostřed trasy dne 24. září téhož roku. Potok na tom místě přejmenovali na „**Contact Creek**“ (913. kilometr). Asi 1 500 mil dlouhá Alaska Highway byla hotova. Byla to sice stále jen blátivá a kamenitá cesta, zato její stavba proběhla v rekordním čase sedmi měsíců. Původně se jmenovala ALCAN – zkratka Aljašky a Kanady, ale záhy se prosadil název *Alaska Highway*.

Tip

Kamenné sochy

Asi 200 kilometrů od Fort Simpson leží Nahanni National Park (4 784 čtverečních kilometrů). Lze se tam dostat člunem, nebo též letadlem, např. z Fort Liard či z Fort Simpson. Na 320 kilometrech se parkem klikatí South Nahanni River. Ze své nejkrásnější stránky se řeka projeví u vodopádů Virginia Falls, vysokých více než 90 metrů. Na dolním toku se tyčí až šest metrů vysoké skalní útvary z měkkého pískovce. Nahanni River je řeka, s níž se s oblibou pouštějí do křižku zkoušení vodáci plavící se na kanoích, kajacích i nafukovacích člunech.

Hospodářský rozkvět Fort St John dostal další impuls v roce 1955, kdy byly objeveny obrovské zásoby nafty a zemního plynu. Od těch dob získalo město přívlastek *Oil Capital of British Columbia*. Na léta velkého boomu upomíná pozoruhodná, 40 metrů vysoká naftová věž při St John-North Peace Museum.

Do Fort Nelson

Severně od Fort St John jako by se zastavila civilizace. Charakter krajiny určují rozlehlé lesy a mírné kopečky. Po 86 kilometrech přijedeme do **Wonowonu**. Za víc než 55 let se z vojenského kontrolního stanoviště na míli 101 (v americké angličtině „one o one“) stalo stejnojmenné městečko. Jsou zde tři benzinové pumpy, restaurace, motely a kempy. Za hranicemi města vládne divočina. Alaska Highway, rovná jako šňůra, se táhne po nevysokých kopcích, překračuje křišťálově čisté potoky; na kilometru 226 dosáhne **Pink Mountain** a o 30 kilometrů dále **Sikanni Chief River**. V obou sídlech nalezneme benzinové pumpy, prosté ubytování a kempy. Asi o 170 kilometrů dále odbočuje silnice k **Andy Bailley Lake Provincial Park**. Půvabně situované jezero mají v létě v oblíbenosti jak rybáři, tak i krvežízniví komáři.

Posledním větším sídlem na severovýchodě Britské Kolumbie je **Fort Nelson** (4 000 obyvatel), původně stará obchodní stanice Společnosti Hudsonova zálivu. Garantem blahobytu je i zde nafta, plyn a hojnost lesů. Za podrobnější

Z Alaska Highway odbočují malé vedlejší silnice k malebně situovaným tábořištím.

návštěvu rozhodně stojí **Fort Nelson Heritage Museum** (otevřeno v létě denně 8.30-19.30 hod.). Vzniklo z iniciativy dnes již bělovlasého Marla Browna. Roku 1957 přišel na *highway* jako automechanik a otevřel si zde benzinovou pumpu. Jenže v roce 1974 silnici narovnali a přeložili. Marl náhle seděl na spouště pohonných hmot, ale bez zákazníkům, v pustině a sám. Přeorientoval se a s ohromnou pílí začal sbírat a restaurovat všechno, co zde po sobě zanechala krátká pionýrská historie. V muzeu proto můžeme spatřit například i restaurovaný buick, model 1908.

Zlatý hřeb severní cesty

Ve Fort Nelson odbočuje *highway* na západ, aby u **Summit Lake** (597. kilometr) ve **Stone Mountain Provincial Park** vyšplhala do

výšky 1 267 m n. m. Jezero s kempem se rozkládá uprostřed divoké horské scenérie s příkrými vrcholky a hlubokými údolím. Asi o sto kilometrů dál narazíme na **Muncho Lake** s tyrkysovou vodou i s nádhernými příležitostmi ke kempování.

Liard Hot Springs Provincial Park (765. kilometr) patří k tomu nejlepšímu, co můžeme po cestě na Alaska Highway spatřit. Po úzkých stezkách z fošen procházíme bažinatou tundrou, v níž bublají potůčky. Náhle se ocitneme u přírodního koupaliště se čtyřicetistupňovou vodou, které zrovna láká, abychom si v něm zaplavali. Přímou v lese je několik kempů. Asi o 200 kilometrů dál nás vítá velký nápis u silnice: „Welcome to the Yukon“. Odtud již to máme pouhých pár kilometrů do Watson Lake v teritoriu Yukon.

Teritorium Yukon

a Severozápadní teritoria

Málokterá událost propůjčila taková křídla fantazii jako legendární zlatá horečka v teritoriu Yukon. Dnes se můžeme bez obav vydat po stopách Jacka Londa do Dawson City na Klondiku; rozlehlou tundrou se vinou dobré silnice, jako je Dempster Highway. A do Severozápadních teritorií vede legendární Canol Road, jedna z nejdivočejších a nejkrásnějších oblastí světa.

Po horách a tundrách

k hranicím Aljašky

Watson Lake – město ukazatelů
Watson Lake (1 700 obyvatel) proslulo tím, že tu pro samé cedule a směrovky není vidět les. Počátek tohoto zřejmě nejzvláštnějšího, ale v každém případě nejseverněji situovaného lesa nápisů byl velmi skrovný: mladý voják Carl Lindley z Illinois nakreslil roku 1942 během stavby Alaska Highway na nějakou tabulku z dlouhé chvíle jméno své domovské obce „Danville/Illinois“ a připevnil ji na strom. Jeho příkladu

pak ve Watson Lake následovaly desítky dalších. A tak tu vedle nápisu „San Francisco“ visí například silniční tabule s označením začátku obce „Mnichov“. Celá ta džungle ukazatelů a směrovek na křižovatce Alaska Highway a Campbell Highway se mezitím rozrostla na bezmála 30 000 tabulek.

Se „Signpost Forest“, lesem ukazatelů, bezprostředně sousedí **Alaska Highway Interpretative Centre** včetně **Visitor Information** (otevřeno denně 8-20 hod.), výtečné informační centrum o dobrodružné stavbě Alaska Highway, v roce 1942 označované ještě podle počátečních písmen Aljašky a Kanady jako ALCAN. Tento průkopnický čin zpřítomňuje četné expozice, modely i historické fotografie a filmy.

Pro cestovatele je Watson Lake především důležité místo k natančování, nákupu proviantu a k přenocování.

Podél Rancheria River

Jakmile opustíme Watson Lake, znovu nás obklopí osamělost silnice. Alaska Highway nyní pokračuje

Proslulý les ukazatelů ve Watson Lake se skládá ze 30 000 tabulek.

podél Rancheria River, ale nekopíruje každý ohyb toku říčky. Silnici vyrovnali a co nejlépe uzpůsobili provozu obytných vozů. Doby, kdy se do „mrazického boxu Ameriky“, tedy na Aljašku, bylo možno odvážit jen s celou sadou náhradních pneumatik a s ochranným roštem před předním oknem proti padajícím kamenům, jsou dávno pryč.

V **Teslinu** (500 obyvatel) za sebou máme větší polovinu z celkem 2 446 kilometrů dlouhé cesty vedoucí z Dawson Creek v Britské Kolumbii do Fairbanksu na Aljašce. Nad **Nisutlin River**, která zde ústí do **Teslin Lake**, se klene těžko přehlédnutelný most Nisutlin Bay, měřící 584 metrů. Indiáni tomuto jezeru říkali „Dlouhá úzká voda“ a tou také toto jezero se 140 kilometry délky a dvěma kilometry šířky

skutečně je. Jezero dosahuje hloubky téměř 200 metrů. V **George Johnston Museum** si můžeme prohlédnout zajímavé fotografie Georga Johnstona. Tento indián z kmene Tlingit na nich zachytil běžné i sváteční okamžiky ze života svého lidu (otevřeno v létě denně 9-19 hod.).

Na skok do Atlinu

Atlin je nejseverozápadnější obcí Britské Kolumbie, ale zároveň je považován za sídlo situované na jednom z nejkrásnějších míst provincie. Odbočky (na 94. kilometru) z **Jakes Corner** po dobré šterkové silnici podél břehu Atlin Lake, největšího přírodního jezera v British Columbia (800 kilometrů čtverečních), nebudeme litovat. Možnost dobrého kempování existuje na 26.

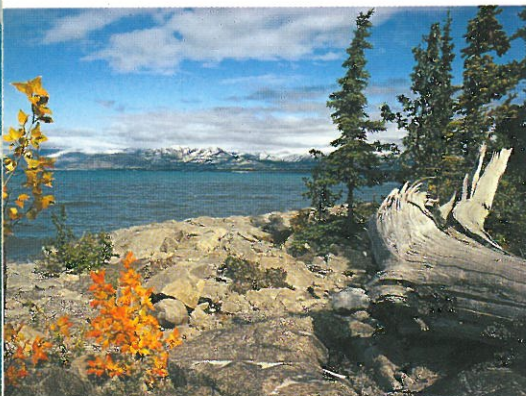
Tip

„Střecha Kanady“

Mt. Logan (5 950 m n. m.), nejvyšší kanadská hora, se nachází v Kluane National Park (22 000 čtverečních kilometrů). Ten, kdo jede od Haines Junction po Alaska Highway směrem na Burwash Landing, dotkne se západně od highway světa hor s největšími ledovci mimo polární oblasti. Ledem je pokryta asi polovina národního parku. Jeden z ledovců byl v 60. letech označen *galloping glacier*; za pouhé čtyři měsíce se posunul o celých jedenáct kilometrů. Informace a vstupenky: Kluane National Park Visitor Centre, Haines Junction, tel. (867) 634 23 45, otevřeno v létě denně 8-20 hod.

kilometru u **Snafu**, na 33. kilometru u **Tarfu** i na 53. kilometru u **Atlin Lake**. Nedaleko před Atlinem můžeme **Coma Lake**, jezero oblíbené především mezi kanoisty.

Dnešních pouhých 500 obyvatel Atlinu je již jen zlomkem oněch 5 000, kteří se tu sešli v roce 1898, když bylo v blízkosti **Pine Creek**

Alaska Highway se ubírá na sever mezi ledovými Kluane Lake a Kluane Mountains obloženými ledem.

nalezeno zlato. Novodobý návštěvník zde objeví jiné poklady, například parník „*Tarahne*“, postavený v roce 1916, který spočívá v suchém doku na břehu jezera. Ve **Visitor Information** v budově Atlin Historical Museum (otevřeno v létě denně 9-17.30 hod.) pak získá tipy na další túry, např. k **Warm Springs**, pramenům o teplotě 29 stupňů Celsia, k nimž se dojede po Warm Springs Road. Oblíbené je i nocování na hausbótu na Atlin Lake (informace: Norseman Adventures, tel.: 604-651 75 35).

Whitehorse – hlavní město teritoria Yukon

Z Jakes Corner vede Alaska Highway podél **Marsh Lake** (kempink u 1 432. kilometru), dále pokračuje ještě nezkalenou **Yukon River** a po 84 kilometrech dospěje do **Whitehorse** (22 000 obyvatel). I toto město je „dítětem“ zlaté horečky na Klondiku v roce 1898. Avšak ve skutečně kvetoucí město se Whitehorse proměnilo teprve se stavbou Alaska Highway. V roce 1953 se stalo hlavním městem teritoria Yukon.

Centrum města je komponováno do samých pravých úhlů a zaujímá velkou rozlohu, ale přichozího příliš nezaujme. Za návštěvu však stojí starý **roubený kostel** (3rd Avenue/Elliot Street) z roku 1903. V jeho zdech se ukrývá muzeum s památkami na ranou dobu misijnářské práce bílých osadníků mezi indiány (otevřeno v létě denně 9-18 hod.).

Na **turistické informace** (tel.: 867-667 29 15) navazuje **Transportation Museum** (otevřeno v létě denně 9-18 hod.). Největším magnetem města je však **Klondike**, 64 metrů dlouhý kolesový parník. V letech 1937–1955 se plavil po Yukonu, v současnosti je národní historickou památkou (prohlídky s průvodcem denně 9-19 hod.). Oblíbené jsou i dvouhodinové vyjíždky lodí **Schwatka** po **Miles Canyon** na Yukonu (informace a objednávky: tel.: 403-668 47 16). Na konci **Nisutlin Drive** se nachází **Whitehorse Fishway**, údajně nejdelší

„rybí schůdky“ na světě. Lososi po nich obcházejí rozsáhlé whitehoršské peřeje.

Po dlouhém cestování po Alaska Highway nám **Takhini Hot Springs** (38 stupňů Celsia), 27 kilometrů severně od Whitehorse, budou připadat jako odměna. Dojedeme k nim po Klondike Highway ve směru na **Carmacks** a pak se řídíme podle ukazatelů. Součástí horkých pramenů je i kemp.

Ke hranicím Aljašky

Ke hranicím Aljašky je to z Whitehorse již jen 493 kilometrů. Vstupní branou do horského světa **Kluane**

Mountains (viz tip na str. 82), podél nichž **highway** nyní postupuje, je **Haines Junction** na 1 635. kilometru (informace: tel.: 867-634 23 45). Nad horami nezřídka dují mocné západní větry, jež bičují rozlehlé **Kluane Lake**. Mineme **Destruction Bay** a **Burwash Landing** (v obou sídlech je benzinová pumpa, noclehy a restaurace), přejedeme mosty přes mohutná koryta řek **Donjek** a **White River** a dorazíme do **Beaver Creek**, posledního místa na kanadské straně hranice. Po dalších 35 kilometrech dojedeme k **Port Alcan** – 1 969 kilometrů po startu v Dawson Creek – na hranici s Aljaškou. Zde je třeba hodinky posunout o hodinu nazpět (*Alaska Time*).

Pádlujeme po řece Yukon

Vodní túra mezi Whitehorse a Dawson City (asi 800 kilometrů, trvání 10–14 dní) patří mezi nejhezčí kanoistické trasy na severozápadě Kanady. Začíná se ve Whitehorse **1**, ještě týž den dopádlujeme ke 48 kilometrů dlouhému Lake Laberge **2**. Kolem pozůstatků lopatkových parníků **Evelyn** a **Klondike** doplujeme po pěti dnech do Carmacks **3**. Severně odtud pak narazíme na Five Finger Rapids **4**, jediné peřeje na celé trase (ve Whitehorse si je třeba předem opatřit aktuální informace o stavu vody). Stojí za to nakrátko se zastavit ve Fort Selkirk **5**, kdysi městečku obchodníků s kožešinami. V Dawson City **6** trasa končí. Informace: Kanoë People, P.O. Box 5152, Whitehorse, YT Y1A 4S3, tel.: (403) 668 48 99.

Dawson City

a zlatá horečka na Klondiku

„Tuna zlata na palubě parníku *Portland*“, tak zněl titulěk, který 17. července 1897 rozpoutal v americkém Seattlu největší zlatou horečku všech dob. Volání zlata neodolal například ani Jack London; jeho romány o zlatokopech čte mládež po celém světě dodnes.

Všechno začalo v srpnu 1896, když se George Washington Carmack se svými indiánskými příbuznými Skokumem Jimem a Tagishe Charleyem naklonili nad potok se všedním jménem Rabbit Creek (později Bonanza Creek) a mezi kamením zahlédli, jak se něco zlatě třpytí. Nejdivočejší zlatá horečka, které se zároveň dostalo největší publicity, už nebyla k zadržení.

Po stopách Jacka Londa

Na jaře se za vábením zlata vydávaly do Dawson City tisíce a tisíce lidí. Nadšenci se plavili na lodích po Inside Passage do Skagway, plahočili se přes Chilkoot Pass a dávali v sázku život na řece Yukon. V tu dobu již panovalo v Dawson City peklo. Asi 15 000 dolarů se teď již platilo za jeden metr průčelní fronty na „nejžhavějším trhu s pozemky“ amerického kontinentu. Ceny potravin šplhaly do závratných výšek: sůl se vyvažovala zlatem a galon mléka stál 30 dolarů. V té době žilo v Dawson City na 30 000 obyvatel; bylo to tehdy největší město severně od San Franciska a západně od Winnipegu. Dawson City takový boom už nikdy nezažilo. Zdrženlivé odhady praví, že jen v Bonanza Creek se ukrývalo zlato v hodnotě 500 milionů dolarů.

Procházka po Dawson City

Vzhledem k celosvětovému zájmu o své dějiny se Dawson City neproměnilo ve vylidněné, mrtvé město. I dnes tu ještě žije asi 1 800 lidí. Obchůzku po městě s pravouhlou uliční sítí je nejlépe začít u **Visitor Information**, věrné repliky **Alaska Commercial Store** z roku 1897 (Front Street/King Street, tel.: 403-993 55 66).

Nedaleko, na břehu Yukonu, kotví v suchém doku kolesový parník *Keno* z roku 1922. Tento posled-

ní yukonský parník byl v provozu až do roku 1960.

Dawson City přilákalo dvě známé osobnosti: v malém srubu vybudovaném v roce 1898 tu na 8th Avenue žil „básek Severu“ Robert Service, považovaný za „barda Yukonu“ (otevřeno denně 8-17 hod.). V letních měsících se tu pravidelně koná čtení z jeho děl. Ve stejné ulici stojí napodobenina dřevěného domu Jacka Londa, který původně stál ve Stewart Crossing na Klondike Highway.

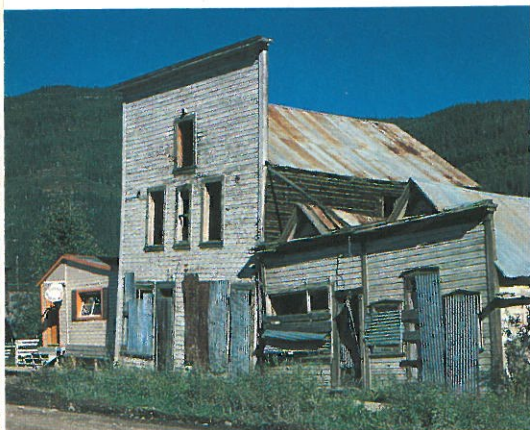
Palace Grand Theatre (3rd Avenue/King Street) je instituce, která přetrvala celé století. „Gaslight Follies“ – tak se jmenuje oblíbené varietní show, populární již v době zlaté horečky (představení v létě denně kromě út, 20 hod.). Každý rok v červnu se tu koná **Commissioner's Ball**, na nějž se hosté obléknou podle módy z roku 1898.

V **Diamond Tooth Gertie's Gambling Hall** (4th Avenue/Queen Street) se lze při pokeru, blackjacku a ruletě domoci malého jmění, anebo ho taky pozbyť (otevřeno denně kromě ne 19-02 hod.). Pokud návštěvník nechce podlehnout hazardu, měl by tam alespoň nahlédnout a podívat se na kankán a různá další představení (nejnižší věk 19 let). Skvělou sbírku z historie zlaté horečky přináší **Dawson City Museum** v 5th Avenue (otevřeno v létě denně 10-18 hod.).

Výlet na Aljašku

Z Dawson City vede na hranice Aljašky velkolepá vyhlídková silnice, *Top of the World Highway*. Řidiče i s autem převezí u Dawson City bezplatný trajekt přes řeku Yukon. Po 105 kilometrech dojedeme k celnici USA (otevřeno v létě denně 9-21 hod.). Z Boundary si lze po Taylor Highway (č. 5) zajet na sever ke starému zlatokopeckému městečku Eagle (150 obyvatel) na řece Yukon. Dnes je Eagle živým muzeem. Když se pak po Taylor Highway vrátíme zpátky, můžeme se zastavit i v bývalé zlatokopecké osadě Chicken. O 66 mil dál na jih se Taylor Highway napojuje opět na Alaska Highway.

Poněkud stranou Dawson City stojí **Dredge No. 4**, restaurované plovoucí rypadlo, ohromný stroj, který svého času nabíral na dně zlatonosný písek. U proslulého **Bonanza Creek** můžeme dnes sami zkusit štěstí a rýžovat zlato. Na zlatou horečku se každoročně slavnostně vzpomíná na **Discovery Days** v polovině srpna, ve výročí objevu zlata na tomto potoce. I daleko za hranicemi zdejší oblasti je znám závod **Klondike International Outhouse Race** (pořádáný o víkendu na *Labour Day*), při kterém se po běžecké dráze táhnou latríny na kolečkách. Právě se, že mnoho zlatokopů v roce 1898 zbohatlo, sotva si vykopali jámu pro svůj *outhouse*.

Dawson City při soutoku řek Klondike a Yukon bylo kdysi největším městem severně od San Franciska. V současnosti je to především muzeální město.

Zapomenutá silnice

Silničnímu tahu Canol Road bylo souzeno upadnout v zapomnění; práci na stavbě *Canol* (zkratka za „*Canadian Oil*“) se účastnilo téměř 53 000 mužů, ale tato kanadská silnice je dnes silnicí bez konce: její poslední stopy smývají kdesi hluboko v Mackenzieově pohoří v Severozápadních teritoriích proudy dravých řek.

Pod tlakem války bylo v roce 1942 rozhodnuto o stavbě ropovodu z **Norman Wells** na Mackenzie River až po **Whitehorse** v teritoriu Yukon. Ropovod se budoval v nesmírně těžkých podmínkách. V době maximálního pracovního nasazení zde bylo na tehdy největším naftovodním projektu na světě zaměstnáno zároveň 10 000 mužů. Celkem bylo položeno 2 560 kilo-

metrů potrubí. Kvůli zásobování tu postavili i silnici: legendární Canol Road. Byl to úspěšný projekt, protože nafta tudy tekla již na počátku roku 1945. Konec druhé světové války se však stal projektu Canol osudný: nikdo o něj již nestál. Část ropovodu dokonce strhli. Pozůstatky této investice za 300 milionů dolarů stojí dnes v osamění a opuštěnosti, obklopeny divokou přírodou.

Příprava na velkou jízdu

Dostavěný úsek Canol Road, který měří 452 kilometry, začíná u **Johnsson's Crossing** 124 kilometrů jižně od Whitehorse na Alaska Highway. Jediná možnost doplnit zásoby na této trase je v **Ross River**, asi 220 kilometrů za Johnsson's Crossing. Řidiči vozidel s pohonem na všechna čtyři kola, popř. terénní motocyklisté, kteří hodlají vyjet po dostavěném úseku Canol Road z **Macmillan Pass**, by to měli z bezpečnostních důvodů nahlásit na policii (RCMP) v Ross River. Silnice je sjízdná od června do září. V květnu mohou být horské průsmyky ještě neprůchodné, od října je třeba počítat se sněhem. Vzhledem k okouzlujícím podzimním barvám je nejhezčí dobou na cestu první polovina září, a to bez ohledu na občasné náhlé poklesy teplot. Na zpáteční cestě z Ross River lze využít silnice č. 4 do **Car-**

Jedním z důvodů pronikání Evropanů do západní Kanady byl bobří kožich. Obchodníci s kožšinami ze Severozápadní společnosti (North West Company), postupující z Montrealu na západ, odvážně pronikali do hájemství mocné Společnosti Hudsonova zálivu (Hudson's Bay Company). Dne 3. června 1789 vyrazil s několika indiány, frankokanadskými *voyageury* (kanoisty) a Němcem Johannem Steinbruckem z Fort Chipewyan (u jezera Athabasca na severu dnešní provincie Alberta) mladý Skot jménem Alexander Mackenzie. Kromě nových příležitostí pro obchod ho zajímal dlouho hledaný Severozápadní průjezd: pátral po vodním spojení mezi Atlantským a Tichým oceánem. Mackenzieho kanoistická výprava vedla nejprve po Slave River, překročila Velké Otročí jezero (Great Slave Lake)

Severozápadní průjezd

a dospěla k dosud bezejmenné řece, dlouhé přesně 1 802 kilometrů, po níž se badatelé dostali až do polárního moře. Tato řeka dnes sice nese jméno Mackenzie, ale jeho mise úspěch nakonec neměla. Roku 1793 se Alexander Mackenzie vydal na průzkumnou výpravu opět. Tentokrát

postupoval od jezera Athabasca po Peace River na jihozápad, přešel Skalnaté hory a u Bella Coola na západním pobřeží Kanady dospěl konečně k Tichému oceánu. Severozápadní průjezd sice opět nenalezl, ale povedl se mu první přechod Kanady z východu na západ.

Plavci ze Severozápadní společnosti objevovali západ Kanady na kánoích obložených březovou kůrou.

macks a dále ve směru Dawson City ke Klondiku; tato možnost řadí Canol Road k nejpozoruhodnějším místům severozápadní Kanady.

Mezi Alaska Highway a Macmillan Pass

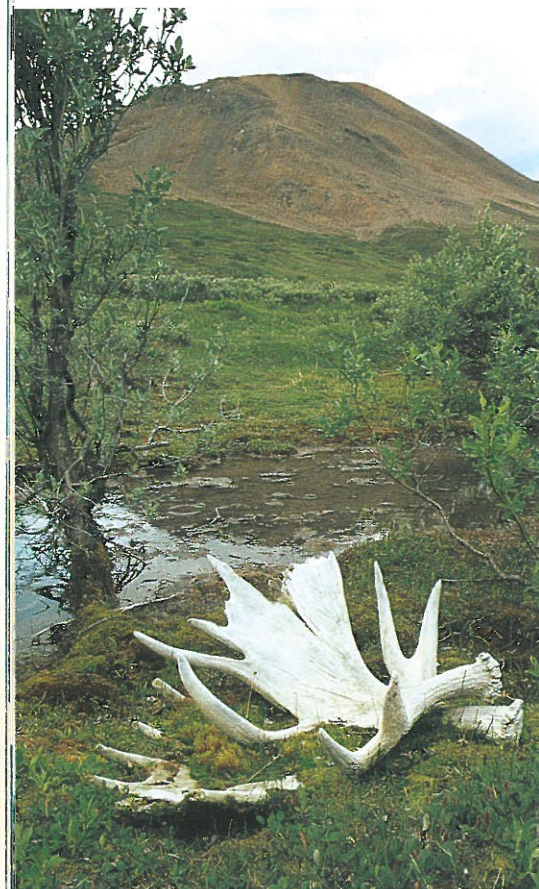
Canol Road se dělí na **South Canol Road** od Johnsson's Crossing po Ross River a **North Canol Road** z Ross River k Macmillan Pass. Na velmi mnoha místech je silnice nepřehledná a strmá. Pro větší obytné vozy není vhodná. Za dešťů si s North Canol Road poradí jen terénní vozy.

Jakmile opustíme **Johnsson's Crossing**, necháme bezpečí silně frekventované Alaska Highway za zády. Silnice sleduje břehy **Nisutlin River** a **Lapie River**. Po cestě je řada příležitostí utábořit se v dobrém kempu, u **Sidney Lake** (49. kilometr), u jezera **Quiet Lake** (88. kilometr), s délkou 28 kilometrů největšího po celé Canol Road, a u jezer **Lapie Lakes**. K těmto jezerům zahýbá po 165 kilometrech směrem na západ slepá odbočka.

Po 220 kilometrech dojedeme do **Ross River** (380 obyvatel). Roku 1843 dal sídlu jméno obchodník

Neobvyklé setkání na dobrodružné cestě v autě s pohonem na čtyři kola: u Canol Road leží vraky aut z druhé světové války.

Historický Canol Heritage Trail užívají jen medvědi, losi a tu a tam nějaký poutník.

Společnosti Hudsonova zálivu, Robert Campbell. Dnes se v tomto nepatrném místě kříží dvě pustinné *highways*: Canol Road a Campbell Highway, která spojuje **Watson Lake** na Alaska Highway s **Car-macks** na Yukon River. Pro kanoisty je Ross River oblíbeným výcho-

dištěm vodáckých túr po **Pelly River**.

Před další cestou je záhodno dohlédnout na stav auta a naplnit i rezervní kanystry. Na dalších 232 kilometrech až po hranice Severozápadních teritorií není k máni zhora nic – samozřejmě kromě překrásné rozlehlé krajiny a hluboké pustiny. Přes Pelly River přepraví vozidlo trajekt.

Po dalších 151 kilometrech narazíme na místo, kde se po druhé světové válce shromažďovaly vyřazené nákladní automobily. Po cestě na **Macmillan Pass**, nazývaný krátce také *Mac Pass* (1 366 m n. m.) budeme takových vrakovišť světo-vých dějin míjet ještě víc. V postranních horských údolích tu velké těžební společnosti již léta dolují olovo, zinek a stříbro. U 232. kilometru jsme se ocitli na hranici Severozápadních teritorií.

Horký tip pro pěší turisty

Opatrně a jen na vlastní nebezpečí je možno jet po silnici ještě o něco dál, potom se silnice začne vytrácet. Mosty odnesla voda, místy se stírají i poslední stopy vozovky. To, co zbylo z Canol Road na trase mezi Macmillan Pass a Mackenzie River, platí mezi ostřílenými turisty za specialitu. Stezka je dlouhá 372 kilometrů. Před několika lety byl tento úsek vyhlášen za **Canol Heritage Trail**. Silnice se klikatí rozlehlou pustinou jako had; vede podél **Godlin River** a dál po **Plains of Abraham** směrem k největšímu toku západní Kanady.

Dempster Highway

Nejsevernější kanadská silnice

Stavba 734 kilometrů dlouhé Dempster Highway začala roku 1959 v rámci programu „*Road to Resources*“. Cílem stavby bylo získat přístup k nerostným surovinám v Arktidě. Roku 1978 byla hotova a brzy nato celoročně zpřístupněna pro veřejný provoz. Dempster Highway – již ne silnice ze šterku a hlíny – začíná 40 kilometrů jihovýchodně od Dawson City a vede do Inuviku v deltě řeky Mackenzie.

Na sever k Eagle Plains

Když 40 kilometrů jihovýchodně od Dawson City opustíme Klondike Highway, silnice neustále stoupá. Na konci údolí, které se začíná barvit podzimem již v půli srpna, spočine pohled na **Tombstone Mountains**, zubatých kopcích, jež čnějí k nebi jako náhrobní kameny. Trasa Dempster Highway pokračuje rozlehlou tundrou, posetou břízkami, tu a tam jedličkami či křovinami. Zatímco mezi červnem a počátkem července se země promění v ohromnou kytici, od srpna nás přímo vybízí, abychom se k prasknutí najedli borůvek, jichž se tu rodí neuvěřitelné množství. Avšak již na konci srpna nebo na počátku září se tundra odívá do pestrých podzimních barev.

Po 71 kilometrech dojedeme k Yukon Government Campground. Vede odsud krátká pěší stezka k **North Fork Klondike River**. Od

kilometru 105 kopíruje Dempster Highway **Blackstone River**. Asi od poloviny října tu lze často pozorovat ohromná stáda sobů, která táhnou napříč přes cestu. Silnice nyní překonává horskou plošinu a nakonec, po celkových 365 kilometrech, nás přivede k hotelu **Eagle Plains**, který tvoří v subarktické divočině skutečnou oázu. Je tu restaurace, obchod se suvenýry, možnost natankovat, kempink, jsou tady i prádelní automaty a pochopitelně hotelové pokoje (informace: tel.: 403-979 41 87). Tento úsek Dempster Highway se stal rovněž útočištěm pilotů. Hned vedle vozovky parkuje cessna a větrné pytle naznačují, že se silnice užívá také jako startovací a přistávací plocha.

Ke kostelu v iglú u Beaufortova moře

Jen o 36 kilometrů dál označuje tabule imaginární linii **polárního kruhu**. Po 59 kilometrech signalizuje bílá pyramida hranici Severních teritorií. Na území o rozloze 3,4 milionu kilometrů čtverečních zde žije pouze asi 58 000 lidí. Hranice sleduje podél **Richardson Mountains** kontinentální rozvodí. I když se nacházíme v pustině, neměli bychom zapomenout posunout ručičky hodinek o hodinu dopředu.

Asi 11 kilometrů jižně od **Fort McPherson** je nutno přepravit se

Na kánoi po řece Mackenzie

Z Fort Resolution proniká táhlé výtí tažných psů, které se nese po hladině Velkého Otročího jezera. Jezero samo je absolutně klidné, nikde ani vlnka, ani vánek. Už týden putujeme v malé kánoi po stopách objevitele Alexandra Mackenzie (viz str. 89). Vyrazili jsme od jezera Athabasca, plavili se po Slave River, a tak jsme se dostali do Velkého Otročího jezera. V cestě hodláme pokračovat z Fort Providence po řece Mackenzie.

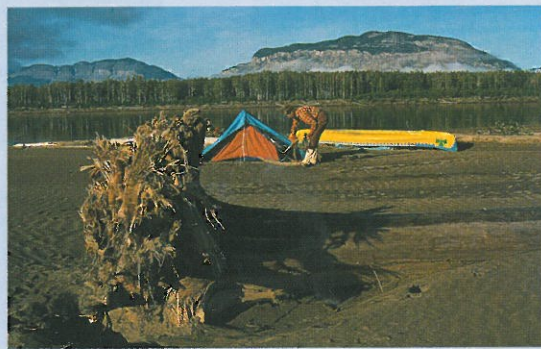
Po mohutné řece se dá plout na motorovém člunu i pádlovat v kánoi či na kajaku. 1 600 kilometrů dlouhou cestu po řekách lze začít u Velkého Otročího jezera v Hay River, ve Fort Providence anebo dál po proudu ve Fort Simpson. Na všechna tři místa se dá dobře dojet autem. Pokud má některý cestovatel přání zahájit svou túru po vodě na některém z přítoků Mackenzie, dopraví ho domácí aerolinie i se člunem a výstrojí i do toho nejdolehřejšího kouta severozápadní Kanady, popřípadě ho odtamtud vyzvednou. Staré sídlo obchodníků s kožešinami Fort Providence je typickou vesnicí Severu.

Nalezneme tu kráček Společnosti Hudsonova zálivu. Nedaleko odtud svítí bělostí dřevěný kostel – zdaleka viditelná dominanta tohoto místa. Využijeme příležitosti a nakoupíme si zásoby pro další etapu. Na konci července dopluje do Fort Simpson na soutoku řek Liard a Mackenzie.

V úrovni severního polárního kruhu objevíme na levém

břehu malebné indiánské sídlo s obytnými stany a stavbami na uzení ryb. Do Arctic Red River, kde se řeka dotýká Dempster Highway, je to nyní již jen několik dní. V Inuviku, na konci highway, zažijeme po pár měsících opět „civilizaci“ – s auty, domy a opravdovým supermarketem. Zásobíme se tam proviantem pro poslední etapu k Beaufortovu moři. Následující noc klesla teplota pod bod mrazu.

Začíná padat první sníh. Tváře nám při tom ofukuje ledový vítr, který nám zalézá pod kůži. Dne 28. srpna, po 88 dnech, přijíždíme konečně do Shallow Bay, jedné ze zátok polárního moře. Alexander Mackenzie řeku (později pojmenovanou po něm samém) nazval River of Disappointment – řeka zklamání, protože ho nedovedla k dlouho hledanému Severozápadnímu průjezdu. Dnešnímu kanoistovi skýtá řeka Mackenzie, široká místa až šest kilometrů, možnost těsného kontaktu s přírodou,

Kempování u řeky Mackenzie: ohromná kanadská řeka a jezera jsou lákavým eldoradoem kanoistů.

kteří je možný již jen na nemnoha místech na světě. Seznámení se s Kanadou z úrovně vodní hladiny, dobývání ohromujícího říčního světa řeky Mackenzie s pádlem v ruce není vyhrazeno jen odpůrcům civilizace. Ten, kdo má odpovídající vodáckou zkušenost, se může trasou z Fort Simpson do Inuviku po řece Mackenzie, měřící asi 1 300 kilometrů, plavit i pouhé tři týdny. Možnost půjčení kánoí tu není. Ideální je snadno transportovatelný skládací člun – takový lze bez problémů vzít s sebou z Evropy do Ameriky letadlem. S Wolverine Air ve Fort Simpson je možné domluvit zpáteční přepravu z některého stanoveného bodu (tel.: 867-695 22 63). Ten, kdo dopádluje až do Inuviku, může odtamtud odletět zpět linkovým letadlem Canadian Airlines International do Edmontonu v Albertě. Informace: Fort Simpson Visitors Informations Centre, tel.: (867) 695 31 82.

Občerstvení na polárním kruhu: Dempster Highway je nejsevernější kanadskou silnicí.

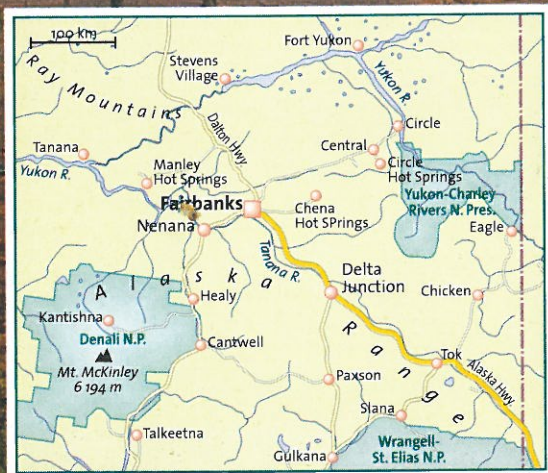
přívozem přes **Peel River** (polovina června až polovina října 15 hodin denně bezplatné služby trajektu). Městečko Fort McPherson (600 obyvatel) je někdejší stanice obchodníků s kožešinami a nijak se neodlišuje od většiny podobných malých osad tady na severu: hlavní ulice jsou samé bláto, chodí se zde po prkenných stezkách, lemovaných prostými sruby. Fort McPherson navíc působí dojmem, že na ní už řádně zahlodal zub času. Žijí zde především indiáni kmene Locheux, kteří zde prodávají uměleckořemeslné výrobky.

Asi 58 kilometrů za Fort McPherson můžeme překročit mohutnou **Mackenzie River**, na jejichž březích leží malé sídlo indiánů kmene Déné, **Arctic Red River** (polovina června až polovina října 15 hodin denně bezplatné služby trajektu).

Odtud je to již jen 126 kilometrů do **Inuviku** (734. kilometr), jehož 3 200 obyvatel je složeno z bílých, Inuitů (Eskymáků) a indiánů kmene Déné (informace: tel.: 403-979 43 21). Inuvik, „sídlo lidí“, jak jej nazývají Inuité, je největším kanadským sídlem na sever od polárního kruhu. Zdejší kostel v podobě iglú proslul svou křížovou cestou, jak ji vyobrazila jedna inuvická umělkyně. Výletní kanceláře (operátoři) dopraví odtud návštěvníky malými letadly ke vzdálenějším cílům, jako je **Herschel Island** nebo **Aklavik** (800 obyvatel), jediné centrum v deltě Mackenzie. Lze si objednat i vyjíždku na člun po Mackenzie. Největší západokanadský tok, který vyvěrá v Columbia Icefield v Jasper National Park, zde o pouhých pár kilometrů dál ústí do polárního Beaufortova moře.

Centrální Aljaška

Střecha Severu

„Raději bych vystoupil na Mt. McKinley, než objevil nejbohatší aljašskou zlatou žílu,“ tak to prý řekl Hudson Stuck, arcidiakon v teritoriu Yukon. A roku 1913 skutečně stanul na severním (vyšším) vrcholu nejvyšší hory Severní Ameriky. (Jižní vrchol byl zdolán již 4. června 1910, a to třemi zlatokopy na základě sázky o 5 000 dolarů.) Dnes je Denali National Park, který se kolem osaměle strmicí hory rozkládá, jedničkou mezi nejnavštěvovanějšími lokalitami na Aljašce. Hlavní aljašskou tepnou života je řeka Yukon.

Denali National Park

Největší magnet Aljašky

Aljaští indiáni měli pro Mt. McKinley vlastní označení: *Denali*, Veliká. Denali National Park (24 000 kilometrů čtverečních) s **Mt. McKinley** (6 194 m n. m.), nejvyšší horou Severní Ameriky, je zdaleka největším turistickým favoritem 49. státu USA. Park byl vyhlášen z iniciativy přírodovědce Charlese Sheldona již roku 1917. Roku 1962 přišlo do parku jen 16 600 návštěvníků, v současnosti je to ročně přes 600 000.

Tip

Kantishna Roadhouse

Na jaře 1905 objevili prospektori Jack Horn a Joe Quigley zlato u Glacier Creek, jen několik kilometrů severně od Wonder Lake v dnešním Denali National Park. Zpráva se jako vždy na Aljašce rozšířila rychlostí blesku. Záhy bylo koryto každého potoka široko daleko rozparcelováno na jednotlivé klajmy. Vyrostly hotely, hospody a několik chatek — a všechno bylo pojmenováno Kantishna. Kantishna Roadhouse je dnes pohledná chata (lodge). Je tu možno jezdit na koni, na horském kole a zkoušet štěstí při rýžování zlata. Ceny jsou tu ale značně vysoké. Informace: Denali National Park, P.O. Box 130, AK 99 755, tel.: (907) 683 27 10.

Pro správu parku je to důvod uvažovat o restrikcích. Soukromá osobní auta nejsou v parku zásadně povolena. Nahrazuje je skvěle organizovaná kyvadlová doprava (*shuttle service*): od 6 hodin ráno vyjíždí každou půhodinu autobus od Visitor Centre k Wonder Lake. Okružní cesta trvá přibližně deset hodin.

Informace a rezervace: tel.: (907) 272 72 75 nebo Alaska Public Lands Information Centre, 4th Avenue/F Street, Anchorage, AK, tel.: (907) 271 27 23.

Okružní cesty po Denali National Park

Pro většinu návštěvníků národního parku Denali je vstupní branou do nedotčené přírody přibližně 85 mílová silnice (140 kilometrů) mezi Visitor Centre u vchodu do parku a Wonder Lake v jeho západní polovině. Soukromá auta jsou povolena pouze na prvních 22 mílech této silnice.

Ve **Visitor Centre** je umístěna zajímavá výstava, jejíž návštěvu lze

Návštěvníci Denali National Park objíždějí hlavní atrakce autobusy kyvadlové dopravy.

jen doporučit (otevřeno od konce května denně 7-20 hod.). Turisté, kteří by chtěli zůstat v parku přes noc, se tam bezpodmínečně musejí přihlásit, protože potřebují *Backcountry Permit*.

Nedaleko vchodu do parku začínají krátké pěší trasy (*hiking trails*), např. čtyři kilometry dlouhá stezka **Rock Creek Trail**, která spojuje Denali Park Hotel s hlavní budovou parku, situovanou západním směrem. V ní se v letních měsících předvádějí tažní psi. Ani zdaleka to není jen nějaká show pro turisty, neboť od roku 1921 projíždějí parkem během dlouhé zimy hildky s eskymáckými psy.

Brzy ráno, když mezinárodní houf turistů nastupuje u Visitor Centre do autobusů kyvadlové dopravy, panuje tam čilý ruch. Za jasných dnů lze ledem pokrytý Mt. McKinley

poprvé zahlédnout již po deseti mílech. Hora je pojmenována po prezidentovi USA Williamu McKinleym (1897–1901). Jen o tři míle dál dorazíme do Savage River Campground (otevřeno květen-září). Po chvíli, u mostu přes **Savage River**, končí úsek, na němž směji jezdit soukromá auta. Kdo však měl to štěstí, že si včas zajistil místo ke kempování u **Teklanika River**, 29 mil za Visitor Centre, může v cestě pokračovat až tam. Požadovanou podmínkou jsou však nejméně tři nocihly.

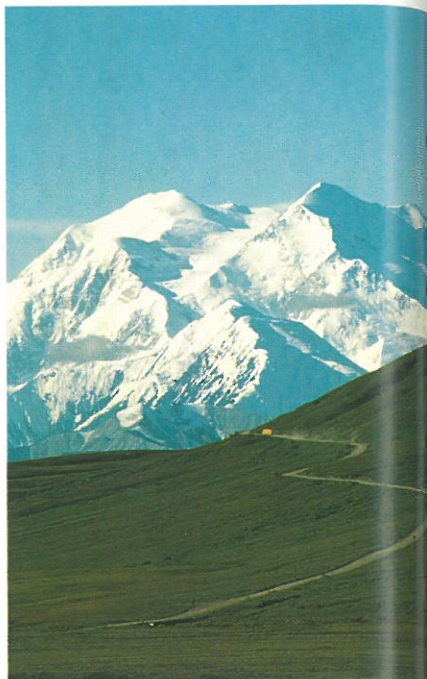
Silnice nyní stále stoupá a s ní roste i šance, že zpozorujeme nějakou zvěř: u 33. míle se například naskýtají pozoruhodné pohledy na **Igloo Mountain** a **Cathedral Mountain**, které poskytují nejlepší podmínky pro Dallovy ovce. Ze 70 tisíc těchto zvířat, žijících na Aljašce,

jich 2 500 žije právě v Denali National Park.

U 37. míle začíná cesta přes **Sable Pass**, oblíbené místo medvědů grizzly. U 46. míle přetíná silnice **Polychrome Pass** a po dalších 12 milích **Highway Pass**. Ze **Stony Hill Overlook** si můžeme za jasných dní vychutnat nádherný panoramatický rozhled s masivem Mt. McKinley, který se v dáli vypíná nad krajinou jako mocný horský král. Vypadá to, že je takřka na dosah, ale ve skutečnosti je ještě 60 kilometrů daleko.

V **Eielson Visitor Centre** (u 66. míle), pojmenovaného podle letectvého pionýra Carl Ben Eielsona, lze obdržet podrobné informace o parku a různé knihy. Velkým panoramatickým dalekohledem hledíme na Mt. McKinley a venku se zatím se stoickým klidem dává fotografovat sobí pár. Kolem **Muldrow Glacier**, nejdelšího ledovce na severní stra-

Jako nějaká pevnost ční Mt. McKinley, vysoká 6 194 m n. m., z pohoří Alaska Range.

ně Alaska Range, se po asi 85 mílich dostaneme k **Wonder Lake**. Kemp však přijímá pouze cestovatele se stanem.

Pokud se nám nepodaří sehnat volné místo v některém kempu přímo v Denali National Park, více štěstí pravděpodobně budeme mít v osadě **Denali Park**. Zde jsou k dispozici hotely, chatky, tábořiště, restaurace a benzinové pumpy. Značně oblíbené jsou také výpravy na divokou vodu po **Nenana River** (informace: Alaska Raft Adventures, tel.: 800-276 72 34).

Fairbanks

Centrum „mrazicího boxu“

K návštěvě zvou třepotající se pestré vlajky Spojených států po obou stranách mostu přes **Chena River**. Právě tady začala písemně zaznamenaná historie „Golden Heart City“, jak zní přezdívka Fairbanksu

trvala dva roky. Bylo to 13 let před tím, než do centrální Aljašky pronikli další Evropané. Avšak byla to zejména zlatá horečka, následující hned nato, která Aljašku na mapách světa náležitě pokreslila.

(35 000 obyvatel). Národ indiánského kmene Athabasků žije v této řece již po tisíciletí. Živobytí si opatřují rybolovem, lovem zvěře a líčením pastí. Když roku 1867 prodával car Aljašku Spojeným státům, nebylo o vnitrozemí známo prakticky nic. První expedici na střední Aljašku podnikl teprve roku 1885 poručík Henry Allen. Jeho 2 500 kilometrů dlouhá cesta, z níž přinesl první mapy s průběhem řek Yukon, Koyukuk, Tanana a Cooper River,

Příběh o úspěchu Teddyho Barnetta

E.T. (Teddy) Barnette byl jedním z těch dobrodruhů, kteří se do této země slétali jako vosy na med. S vytříbeným čichem pro výnosný obchod si pronajal říční parník **Lavelle Young** a naložil jej nejrušnějším zbožím v hodnotě 20 000 dolarů, aby na vhodném místě kdesi u Tanana River zřídil obchodní stanici. Ovšem **Lavelle Young** při pokusu objet říční peřeje najela v

Tip

Stranou turistických cest

Mezi Cantwellem na George Parks Highway, 44 kilometrů jižně od vjezdu do Denali National Park, a Paxsonem na Richardson Highway, se táhne 135,5 míle dlouhá Denali Highway. Vyasfaltováno je pouze prvních 21 kilometrů. Nabízí se nepřehledné množství skvělých možností zajít si hned u silnice nacytat ryby na ulici. Četné volné kempy skýtají kouzelné pohledy na mohutné zaledněné hory pohoří Alaska Range, např. na Mt. Hayes (4 216 m n. m.). Od konce silnice lze v cestě pokračovat na sever směrem na Fairbanks a na jih směrem na Valdez.

Velké závody Iditarod

Plně naložené saně se těžce přehupují přes ostrou zlomovou hranu břehu řeky Yukon a sanice tvrdě narážejí do sněhu. Mám za sebou celé týdny tréninku, spoustu bezesných nocí, 2 000 tréninkových kilometrů po ledu a sněhu. Čtyřicet osm tlap se energicky opírá do zmrzlého sněhu. Ode mne, jenž stojí na saních, až po špičku nosu vodících psů to je 20 metrů. Otěže tu žádné nejsou, ani brzda, jen slovo. Poslední pohled nazpět. Stále menší a menší jsou sruby mezi jedlemi na yukonském břehu. Cesta po Aljašce začíná. Tomuto 1 860 kilometrů dlouhému putování Iditarod Trail se říká také *Alaskas ultimate Challenge*. Start je v Anchorage, cíl u Beringova moře. Hned na počátku nás jako optické zabušení do bubnů přivítá bizarní skalní svět

Alaska Range. Hory vzápětí vystíhá nedohledná tundra a tajga. Pak následuje na kilometr široký Yukon a korunou všeho je Beringovo moře. Celá tato trasa se proměnila v legendu roku 1925, kdy po ní do Nome jako o závod ujížděla štafeta nejrychlejších psích spřežení, aby městu dovezla záchranu v podobě séra proti záškrtu. A úspěšně. Roku 1973 byl tento „běh proti smrti“ slavně vzkříšen jako sportovní podnik. Od té doby je Aljaška každý rok v březnu vzhůru nohama. Nejrychlejší vodiči přijíždějí do Nome již za deset dnů, nejpočetnější na to potřebují až čtyři týdny. Americký spolek na ochranu zvířat dbá o to, aby nedocházelo k přetěžování psů, a proto na každém kontrolním stanovišti působí dostatečný počet veterinářů. Pokud zjistí zranění nebo známky neúměr-

ného zatížení psů, jsou psi letecky přepravováni na veterinární kliniky. Sotva dojeďte k Beringovu moři, jako pěst mne zasáhne ledové severské počasí. Shaktoolik je nejméně pohostinné místo, jaké jsem kdy spatřil. Zcela beze stromů, bez jakékoli ochrany je rozloženo mezi mořem a tundrou; v ulicích, lemovaných osmimetrovými závěsemi, vyjí sněhové bouře. Po více než třech týdnech ve sněhových pouštích Aljašky, po nezapomenutelných setkáních s lidmi a psy jsem dorazil do Nome. Zvláštní dík patří mým vlastním eskymáckým psům – huskyům. Únorové a březnové cesty na závod Iditarod pořádá specialista na cesty do Arktidy: Spezialanbieter Arktis Reisen Schehle, Bahnhofstr. 13, 87435 Kempten, tel.: (0831) 52 159 60.

Chena River na mělčinu. Kapitán odmítl pokračovat v plavbě. Došlo k hádce a rozezlený Barnette 26. srpna 1901 rovnou na místě všechno z lodi vyložil – právě tam, kde se setkává dnešní First Avenue s Cushman Street.

Je poněkud kuriozní, že tahle zapeklitá situace byla pravým počátkem úspěchu Teddyho Barnetta: starý lišák začal šířit pověsti o nálezích zlata nedaleko svého nedobrovolného kotviště. Brzy také přibýli první nedočkaví *sourdoughs*, aljaští zlatokopové, a jeden z nich, Ital Felix Pedro, dne 28. července 1902 zlato skutečně našel v bezprostřední blízkosti. Barnettův šťastný

okamžik byl tu. Jeho spotřební zboží šlo najednou na odbyt jako čerstvé housky a přes noc z něho byl hmotně zajištěn člověk. Stal se prvním starostou města, které pojmenoval Fairbanks podle sentora z Indiany.

Cesta k modernímu městu

Po zlaté horečce na počátku století zažil Fairbanks ještě dvě další období rozkvětu. Roku 1942 se město napojilo na Alaska Highway, v místě byla vybudována kasárna a vojenská letecká základna. V roce 1968, když tu objevili naftu, se Fairbanks stal hlavním sídlem stavby **Alaska Pipeline**.

Od těch dob tu žije na 35 000 lidí, v celé spádové oblasti je jich dokonce 70 000. Téměř polovinu všech obyvatel města zaměstnává nějakým způsobem stát. Největším zaměstnavatelem je vojsko. **Fort Wainwright**, někdejší letecká základna, asi 40 kilometrů jihovýchodně u křižovatky Richardson Highway a Alaska Highway, dává práci více než šesti tisícům vojáků a civilních zaměstnanců. **Eielson Air Force Base** má 2 700 pracovníků.

Fairbanks je město koncipované funkčně, vybudované na rozsáhlém prostoru. Pro návštěvu městského jádra bychom měli auto odstavit na některém parkovišti poblíž First Avenue.

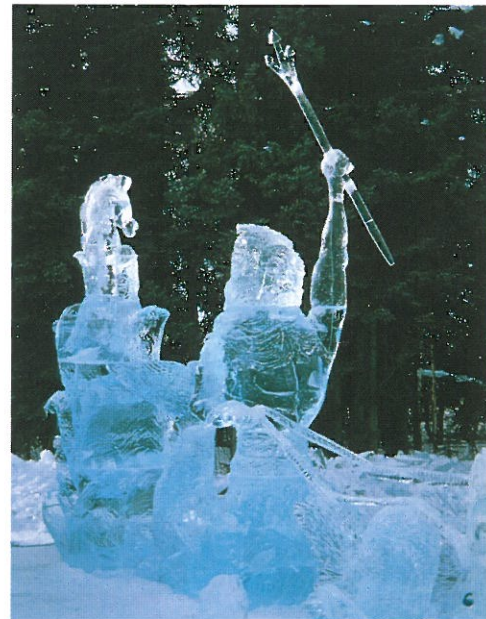
Procházka středem města

Visitor Information Centre 1 nalezneme v úhledném srubu u Chena River poblíž místa, kde před sto lety zakotvil Teddy Barnette (otevřeno v létě po-pá 8-20 hod., so-ne 10-16 hod.). Obdržíme tam *Fairbanks Visitors Guide* s plánem města i *Interior and Arctic Alaska Visitors Guide* s řadou užitečných tipů, kam nasměrovat svou cestu. V nevelkém sousedícím parku narážíme na milník s údaji o vzdálenostech do více než sedmdesáti měst na světě.

Na opačné straně informací pro turisty stojí v **Golden Heart Park 2** socha *The First Unknown Family*. Odsud hledíme přes řeku k severnímu břehu, kde se mezi okolními domy tyčí chrám **Immaculate Conception 3**, zbudovaný roku 1904.

Na rohu 2nd Avenue a Cushman Street nalezneme **Yukon Quest-Info-Centre 4**. Dozvíme se tam bližší podrobnosti o závodu tažných psů, po Iditarod (viz rámeček na str. 100) druhém nejdelším na světě. Tento 1 600 kilometrů dlouhý běh začíná střídavě jeden rok ve Fairbanksu a končí ve Whitehorse a příští rok naopak.

Pokračujeme-li po Cushman Street dále na jih k 3rd Avenue, dojdeme do **Alaska Public Lands Information Centre 5** s malým muzeem a velmi dobrým informačním střediskem o národních a státních parcích na Aljašce (otevřeno

Vedle závodu eskymáckých psů Yukon Quest patří k nejoblíbenějším zimním aktivitám ve Fairbanksu vyřezávání z ledu.

Tam, kde bydlí Ježíšek

North Pole (1 500 obyvatel) je jediný autentický severní pól na celém globusu. Alespoň to tvrdí mladá prodávka v Santa Claus House, asi 15 mil od city ve Fairbanksu na Alaska Highway. Tady má Santa Claus sezonu celý rok. Byl to nápad obchodníka Cona Millera, aby ve vesničce North Pole, založené roku 1954, zřídil dům celý věnovaný Santa Clausovi. Je tu možno koupit vše, co takový pravý Santa Claus potřebuje. Informace: Visitor Information, At Milepost V 348.7, tel.: (907) 488 22 00.

v létě denně 9-18 hod., tel.: 907-456 05 27). Je zde možno zajistit si rezervaci na Denali Shuttle Bus.

Pro návštěvu městského parku a skanzenu **Alaska-land** 6 potřebujeme auto i čas. Park byl otevřen roku 1967 k oslavám sta let od převzetí Aljašky z ruských rukou (otevřeno denně 11-21 hod.). Setkáme se tu s atmosférou přelomu století, například na kolesovém parníku *Nenana*, ve kterém je také umístěno informační centrum. Míjíme původní domy z raných

V North Pole, pár mil od Fairbanksu, je Santa Claus přítomen stále.

dob města, mimo jiné dům „Judge“ Wickershama, prvního sudího na Aljašce. Pod střechou **Pioneer Air Museum** je umístěna expozice starých letadel, která informuje o dějinách letectví v této části kontinentu. Kromě **Native Village Museum** (s exponáty týkajícími se života původních obyvatel) stojí za prohlídku zejména **Mining Valley**. Jsou tu ještě v provozu zařízení na

rýžování zlata. V **Palace Theatre & Saloon** se v létě uvádí muzikál *Golden Heart Review*.

University of Alaska 7 je nejsevernější univerzitou na světě. Za jasných dní se odtud lze kochat zřejmě nejkrásnějším výhledem na masiv Mt. McKinley. Vyplatí se navštívit i **University of Alaska Museum** (otevřeno v létě denně 9-19 hod.).

Turistická nabídka ve Fairbanksu je široká. Zvláště oblíbená je plavba na parníku *Riverboat Discovery* (informace: tel.: 907-479 46 13, odjezd denně v 8.45 a 14 hod.). Tento *sternwheeler*, zadokolesový parník, zastavuje příležitostně na mís-tě, kde se předvádějí inuitští psi anebo tradiční tance. Již ve Fairbanksu tak získáme představu o tom, jaký je stále ještě život na březích řeky Yukon a dalších aljašských veletoků.

Informace: Visitor Information Centre, 550 First Avenue, Fairbanks, AK 99 701, tel.: (907) 456 57 74.

Okolí Fairbanksu

Gold Dredge č. 8 u Old Steese Highway, asi devět mil od města, připomíná dobu zlaté horečky. „Tehle obrovský bagr vynesl tady z toho potoka zlato v hodnotě mnoha milionů...“ rozplývá se provozovatel „Big“ John Reeves. Kdo chce, může si u něho ještě i dnes naryžovat svoje vlastní zlato. Hned vedle si můžeme vytvořit bližší

představu o známém stavebním projektu **Alaska Pipeline**. Potrubí tu vede těsně vedle silnice. Malé návštěvnické centrum informuje o stavbě ropovodu od Beaufortova moře do Anchorage.

Jedeme-li po Steese Highway, z větší části šterkové silnici, dál na severovýchod, dostaneme se do starého zlatokopeckého městečka **Circle** na Yukonu. Předtím bychom si měli ještě zajet k **Circle Hot Springs**, u zdejších obyvatel velmi oblíbených. Jsou tu možnosti nocle-

Dům snů v divočině

Hluboko v horách Brooks Range (2 761 m n. m.) v centrální Aljašce se nachází Gates of the Arctic National Park (34 000 čtverečních kilometrů). Jsou to už celá desetiletí, co na břehu Narvak Lake, jezera obklopeného malebnými horami, postavil Charlie Sheldon srub, aby měl – jak sám říkal – „hvězdy a měsíc sám pro sebe...“. Z jeho trapperské boudy vyrostla kouzelná chata Peace of Selby-Wilderness. Provozuje ji Art Mortvendt – znalec Severu par excellence. Informace a rezervace: Peace of Selby-Wilderness, P.O. Box 86, Manley Hot Springs, AK 99 756, tel.: (907) 672 32 06.

hu a restaurace. Horkou koupel si osvěžíme i v **Chena Hot Springs**, k nimž dojedeme po vyasfaltované Steese Express Way.

Tepna Severu

Pro obyvatele Aljašky je řeka Yukon stále ještě *Highway of the North*, říční cesta mezi **Eagle** na východě a takovými místy u Beringova moře, jako je **Kotlik** a **Alakanuk**. Z Eagle směřuje řeka nejprve na severozápad, až po **Fort Yukon**, kde začínají sedm kilometrů široké mělčiny **Yukon Flats**. Západně od **Holy Cross** jsou patrné první známky obrovské delty.

Aljašský úsek řeky Yukon měří asi 2 200 kilometrů. Představuje přibližně třetinu všech povrchových vod na Aljašce. V době mezi listopadem a polovinou května je řeka pokryta dva metry silným ledovým pancířem. Mohutný tok znovu prokáže svou všestrannost tím, že se promění v dráhu pro týmy eskymáckých psů, zapřažených v těžných saních, a pro jezdce na motorových saních.

Průzkum řeky Yukon

V roce 1844 pádloval Skot John Bell z Kanady po Porcupine River, až narazil na dosud neznámou řeku, kterou nazval Youcon. O tři roky později zřídil obchodník Alexander Murray na soutoku obou toků první stanici pro obchod s kožešinami a pojmenoval ji **Fort Yukon**.

Ve stopách obchodníků s kožešinami přicházeli od roku 1874 na Yukon prospektoři. O dvanáct let později zaznamenali svůj první úspěch na řece **Forty Mile**. Roku

1893 začala zlatá horečka u Birch Creek a vznikla osada **Circle**. Během dvou let tu bylo nalezeno zlato v hodnotě 150 000 dolarů.

Podél širokého toku jsou jedno za druhým rozmístěna četná sídla. Umožňují návštěvníkovi vytušit, jak to na Severu skutečně vypadá. Nejlepší možností, jak poznat řeku Yukon, je cesta na lodi. Ale protože velké kolesové parníky, které řeku ve velkém počtu brázdily od Saint Michael u Beringova moře po kanadské Whitehorse, dávno zmizely, zůstává dnes jako jediný transportní prostředek malý člun. Téměř do každé osady u řeky létá některá menší letecká společnost, například Frontier Flying Service (tel.: 907-747 00 14) či Warbelow's Air Ventures (tel.: 907 474 05 18). Ceny linkových letů jsou vysloveně mírné, protože letadla obstarávají s obcemi na Yukonu i poštovní spojení. Na třech místech lze až k řece dojet i autem: po Taylor Highway u Eagle, po Steese Highway poblíž Circle a po nejsevernější silnici amerického kontinentu, Dalton Highway, severozápadně od Fairbanksu.

Mezi Eagle a Circle

Zlatokopecké městečko **Eagle** (180 obyvatel) je živoucím historickým muzeem. Roku 1881 tu frankokanadský obchodník s kožešinami Francis Mercier zřídil první stanici pro obchod s kožešinami. Po nále-

zech zlata poblíž nedaleké řeky **Forty Mile** se místo, pojmenované po přečetných orlech žijících v okolí, stalo obchodním centrem oblasti. Roku 1898, během zlaté horečky na Klondiku, žilo v Eagle City již 1 700 lidí. Vojáci rychle vybudovali **Fort Egbert** a legendární první aljašský soudce, „Judge“ Wickersham, se ze

Roku 1905 hleděl na Eagle celý svět, když do této obce na Yukonu dorazil po více než 1 500 kilometrech dlouhé cestě s eskymáckými psy polární badatel Roald Amundsen. Zpráva z telegrafní stanice Fort Egbert o prvním úspěšném průplutí Severozápadního průjezdu obletěla celý svět.

Řeka Yukon se klikatí Aljaškou v délce přes 2 200 kilometrů.

svého sídla v Eagle staral – pochopitelně v rámci daných možností – o právo a pořádek. Jeho soudní okres zasahoval až do míst vzdálených tisíce kilometrů odtud, až na samu špičku aleutského ostrovního řetězce hluboko v Beringově moři. Jenže už v roce 1904 se zlatokopové přesouvali dále do **Nome**. Soudce Wickersham přeložil sídlo svého úřadu do Fairbanksu a roku 1911 opustila armáda Fort Egbert.

Starý **Court House**, soudní budova soudce Wickershama v Eagle, stále ještě stojí. V současnosti poskytuje přístřeší exponátům o indiánech a prvních pionýrech (otevřeno v létě denně od 9 hod.). Objevíme tu i vydání New York Times ze 7. prosince 1905, v němž si můžeme přečíst Amundsenovu historii. Lze si pochopitelně prohlédnout i restaurovanou Fort Egbert (prohlídky s průvodcem denně od 9 hod.).

Život v hlubokých aljašských lesích

Při minus 20 stupních Celsia sekají zdejší obyvatelé dříví v krátkém rukávu. Při *fourty below* se už ujistí: „...it's cold today“. To pak zamrzá kapka u nosu, dech se sráží na konečcích vlasů a na kože šinové čapce jako moučkový cukr. Při čtyřicetistupňovém mraze je venku ticho, jen se občas rozlehe praskot stromu, když mu led roztrhne kmen. Přichází čas *huskies*, eskymáckých psů... „Každý rok spořádá našich 600 psů v Tanana asi 40 000 lososů,“ říká Bill Fliris. Tanaka je indiánská vesnice v aljašských lesích, tam, kde je řeka Yukon stále ještě jedinou *Highway of the North*. Mnoho věcí tu zůstalo stejných jako kdysi v roce 1898. Právě tady žije Bill Fliris se svou ženou Cathy a se syny Brandonem a Jesse. „Pokud chceš jako obyvatel zdejších hlubokých lesů ekonomicky přežít, musíš mít víc *jobů* a ještě víc nápadů,“ prohlašuje Bill. Jeho žena a on sám mají povolení ke komerčnímu lovu

lososů. A nadto existuje možnost lovit ryby pro *subsistence*, pro vlastní potřebu – to je právo, které patří každému obyvateli Aljašky. Oba dva vytáhnou ročně z řek na 8 000 lososů. Podle toho, jaká je roční doba, opravuje Bill mimo jiné přívěsné lodní motory nebo motorové pily, sestavuje saně a pěstuje psy. Před nedávnem začal pronajímat turistům svůj příjemný dům u Tozitna River, kde jako trapper začal asi před 20 lety svůj zálesácký život. „Pokud nejsi učitelem nebo poštovním úředníkem s pevným platem,“ říká Bill, „musíš pracovat na mnoha stavech.“ Na otázku, jak se stal trapperem na Aljašce, se pousměje. „No, když jsem sem v roce 1973 přišel, byla práva na *trappelines*, v trapperských okrcích, stejná jako dnes. Na veřejných pozemcích může klást pasti každý, kdo chce. Platí jen jedna zásada: kdo dřív přijde, ten dřív mele. Měl jsem tenkrát za sebou čtyři roky služby u *navy* a byl jsem

sběračem krabů na Aleutách. To, co jsem hledal tady, bylo nějaké to místo v divočině, na kterém se ještě nikdo nikdy neusadil. Našel jsem je u Tozitna River.“ Tak se začal protloukat. Bohatství nebo třeba jen nějakého majetku se při tom nedomohl. To se tu nepoštěstí téměř nikomu. „Kladení pastí vyneslo maximálně 3 000 dolarů za jednu zimu. Ale docela jsme s tím vyšli. Když žiješ v divočině úplně mimo, nepotřebuješ toho ke štěstí moc.“ Když se narodily děti, přestěhovali se Cathy a Bill na okraj vsi Tanana, jediného místa široko daleko, ve kterém je škola. V zimě nabízí Bill návštěvníkům dobrodružství na saních a ubytování ve srubu na břehu Tozitna River. V létě s ním žijí jeho hosté v rustikálním Fish Camp na Yukonu a chytají lososy. Informace: Bill Fliris, P.O. Box 132, Tanana, AK 99 777, tel.: (907) 366 72 45 nebo Dirk Dittmar, tel. (0911) 753 08 27.

Severozápadně od Eagle začíná **Yukon-Charley Rivers Nature Preserve**, přírodní rezervace, pod jejíž ochranu od roku 1980 spadá téměř dvoustekilometrový úsek toku Yukonu a asi 170 kilometrů toku Charley River (informace: Yukon-Charley Rivers Nature Preserve, P.O. Box 167, Eagle, AK 99 738, tel.: 907-547 22 33). Zatímco řeka Yukon je až po Fort Yukon široká a místy se až vylévá z břehů, Charley River, splavná rovněž celoročně, je vzhledem k častým úse-

kům divoké vody řekou pro zkušené kanoisty.

Circle (necelých 100 obyvatel), 300 kilometrů od Eagle na západním břehu Yukonu, lidé nazvali takto chybně vlastně proto, že se jim nedostávalo přesnějších informací. Skutečný *circle*, polární kruh, leží asi 80 kilometrů severně odtud. Po nálezích zlata z roku 1893 prodělalo místo ohromný boom. Ale i potom hrál Circle důležitou roli, protože se změnil v zásobovací základnu rozlehlého území. Pak ale

byla dokončena **Steese Highway**, spojení do Fairbanku, a to byl začátek konce tohoto městečka.

Po Yukon Flats do Tanana

Ve **Fort Yukon** (cca 700 obyvatel) dospěje řeka Yukon k polárnímu kruhu, jenž tu prochází středem sídla. Voda v řece se nyní důkladně promíchává, neboť 900 kilometrů dlouhá **Porcupine River** přináší od severu srážky spadlé na severozápadě teritoria Yukon. Řeka Yukon se tu rozšiřuje, na západ od Fort Yukon je široká dokonce sedm kilometrů. *Flats* (mělčiny), to je zázračný vodní svět s tisíci malých a velkých ostrovů a říčních ramen, tvoří opravdový labyrint, v němž kanoista může snadno zabloudit. Toto ohromné území, k němuž patří také více než 40 000 jezer, bylo vyhlášeno rezervací pod názvem **Yukon Flats Nature Wildlife Refuge** (34 924 kilometrů čtverečních).

Na březích se lze oddat pozorování losů a medvědů, v létě tu žijí dva miliony kachen a tisíce hus. Nad vodami se vznášejí vibrující smích severského roháče (potápky). *Flats* mají nejvíce hnízdicí populace ptactva na čtverečním kilometru v Severní Americe. Průzračné potoky jsou výtečnými revíry pro chytání ryb na udici. Proti proudu téměř všech malých vodních toků – stejně jako větších řek **Chanda-**

lar, Dall a Sheenjek River – táhnou v hojném počtu lososi.

Říční pouť nás vede dál, kolem nepatrných vesniček jako **Beaver a Stevens Village** a pak již máme na dosah západní výběžek této ohromné rezervace. Na místě, které inženýři stavby Alaska Pipeline vybrali jako nejvhodnější místo pro přechod řeky, zde přes vodní tok vede 698 metrů dlouhý **Yukon River Bridge**. Ten, komu se podaří s někým se svézt, dojede přes **Dalton** a po **Elliot Highway** do 226 kilometrů vzdáleného do Fairbanku. Kdo však pokračuje v cestě po řece, dorazí za dva nebo tři dny k soutoku **Tanana River** a řeky **Yukon**. Právě zde, na severním břehu Yukonu, leží **Tanana**. Z Fairbanku sem téměř denně létá poštovní letadlo.

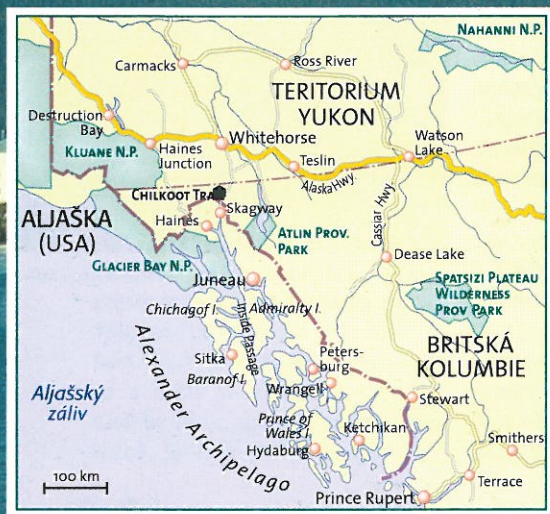

Život na Yukonu plyne v poklidu: v létě chytají lidé lososy, v zimě se věnují chovu psů.

Východní Aljaška

Velryby, ledovce, hluboké lesy

Východní Aljaška se prostírá od jižního konce Inside Passage až po mrazivé Beaufortovo moře do délky asi 2 500 kilometrů. Z trajektů lze na vlastní oči spatřit scenérie pustých fjordů i štěpící se ledovce. Ze Skagway se vychází na pověsný Chilkootský průsmyk, kterým prošly tisíce hledačů zlata, mířících na Yukon. Dalton Highway, vedoucí rovnoběžně s Alaska Pipeline, překračuje polární kruh a zároveň je i nejsevernější americkou silnicí.

Inside Passage

Aljaška po moři

Ať již cesta začíná v Bellinghamu u Seattlu, anebo v kanadském Prince Rupert, pro státní trajekty společnosti *Alaska Marine Highway*, plující z jihu na sever, je první zastávkou **Ketchikan** na Aljašce (8 000 obyvatel). Aspoň 4 000 mm srážek za rok činí z Ketchikanu „nejdeštivější

město Aljašky“. Jiný superlativ zní: *Salmon capital of the World*. A skutečně lze z mostu přes Ketchikan Creek pozorovat spousty lososů (anglicky salmon). Nedaleko odsud je **Deer Mountain Hatchery**, líheň, v níž se vypěstují statisíce lososů za rok (otevřeno v létě denně 8-16

hod.). Ve **Visitors Bureau** na Front Street 131 je možno zjistit aktuální turistické informace (tel.: 907-225 61 66). Výrazná indiánská kultura žije mimo jiné i v **Totem Heritage Centre** s 33 originálními totemy v Deermount Street (otevřeno v létě denně 8-17 hod.). Jestliže budeme pokračovat po South Tongass Highway na severovýchod, objevíme **Saxman Totem Park** s dalšími totemy. U míle 10 na North Tongass Highway nalezneme romanticky situovaný **Totem Bight State Historic Park**.

K hlavnímu městu z dob ruské Aljašky

Kolem **Prince of Wales Island**, po Kodiaku a Havaji třetího největšího ostrova USA, vede cesta přes Wrangel dál do **Petersburgu** (3 700 obyvatel). U **Falls Creek**, 11 mil za městem, lze pozorovat lososy, jak po rybích schůdkách obcházejí vodopády. Doporučit lze i let vrtulníkem nad nedaleký ledovec **Le Conte** (informace: Visitor Information, tel.: 907- 772 38 18).

Při cestě na sever se vyplatí navštívit **Sitku** (8 500 obyvatel), bývalé hlavní město ruské Aljašky. V centru městečka objevíme pravoslavný chrám **St Michael's Cathedral**. Byl dokončen roku 1848 a obnoven po ničujícím požáru v roce 1966 (otevřeno denně 9-17 hod.). V blízkosti stojí **Russian Bishop House** z roku 1842, jedna z nejstarších ruských budov na Aljašce (informace: Sitka National Historic Park, tel.: 907-747 62 81).

Sitka National Historic Park byl dějištěm jednoho z největších povstání původních aljašských obyvatel proti pronikajícím Evropanům (otevřeno denně kromě ne 8-17

Tip

Život ve srubech ostrovního ráje

Od jižního konce ostrova prince Waleského až po ledovec Malaspina západně od zátoky Yakutat se rozprostírá 800 kilometrů dlouhý Tongass National Forest o rozloze 67 000 čtverečních kilometrů. Nespočetné množství ostrovů s celkovou délkou pobřeží 18 000 kilometrů je pokryto takřka nekonečnými lesy. Žije tu mnoho mořských orlů a medvědů. Forest Service pronajímá 150 srubů postavených na romantických místech u řek a jezer. Dostat se sem lze jen letadlem. Informace: Forest Service Information Centre, Centennial Hall, 101 Egan Drive, Juneau, AK 99 801, tel.: (907) 586 87 51.

hod.). Roku 1804 tu více než tisíc ruských obchodníků s kožešinami a jejich aleutských pomocníků po šestidenním krutém boji zahnavo na útěk asi 700 bojovníků z kmene Tlingit.

Juneau – hlavní aljašské město

Roku 1880 objevili Joe Juneau a Richard Harris v dnešním Juneau (30 tisíc obyvatel) zlato. Místo pojmenované po jednom z obou šťastlivců se v roce 1906 stalo hlavním městem tehdejšího Alaska Territory. Zůstalo jim dodnes, třebaže se již objevila řada pokusů přeložit hlavní město do větší blízkosti lidnatého Anchorage.

V Ketchikanu pravidelně přistávají velké trajekty a luxusní lodě, křižující s turisty po zdejších oblastech.

Mořští velikáni

Od mysu Adolphus v úžině Icy v blízkosti národního parku Glacier Bay se ve vodě začíná rýsovat kruh z malých vzduchových bublinek.

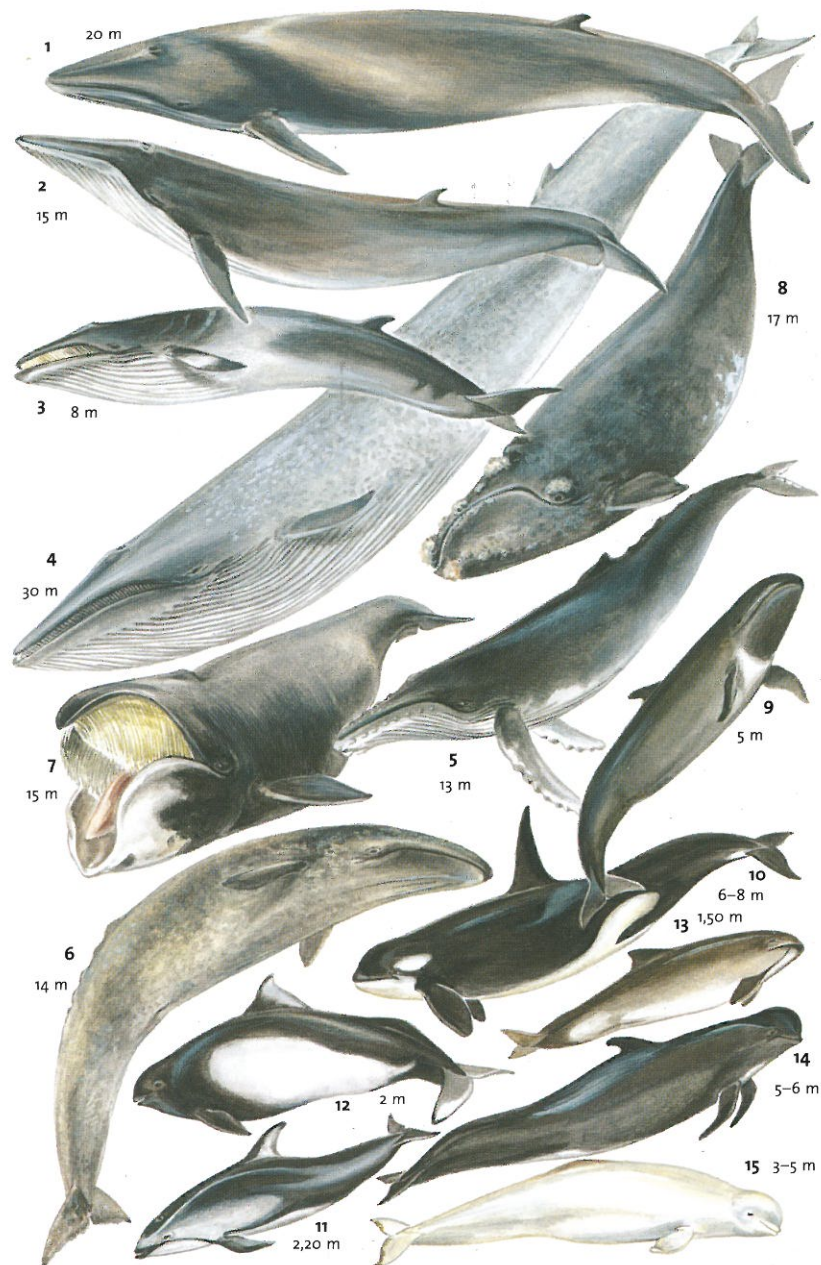
Z modrozelených hlubin jich stoupá ke hladině stále více. Kruh se zužuje, až se v jeho středu náhle objeví obrovská, rozervaná tlama. To si zrovna plní žaludek 40 tun těžký a 15 metrů dlouhý keporkak. Keporkaci patří ke kosticovcům. Místo zubů mají až 800 rohovinových kostic, které visí z horní čelisti. S jejich pomocí cedí potravu z vody. Ačkoliv jejich tlama pojme až 6000 litrů vody, po vymačkání vody mezi kosticemi by zbylo jen poměrně málo použitelného materiálu. Především malé ryby by dávno uprchly. Aby soustředily svou kořist na malé ploše, vyvinuli keporkaci zvláštní techniku: vynořují se kolmo ve stále se zužujících spirálách a zároveň vydechují. Bublínky vytvářejí stále se zužující síť, která zmatenou kořist drží v zajetí.

Ve fjordech jihovýchodní Aljašky se každé léto objeví asi 300–350 keporkaků, které lze často pozorovat z trajektů a výletních lodí. Přitahuje je bohatství ryb a krillu. Denně potřebují tunu potravy, aby si vytvořili dostatečné tukové zásoby pro zbytek roku. Zimní měsíce, které aljašští keporkaci tráví v teplejších vodách v blízkosti Havaje a Mexika, jsou pro ně dobou půstu. Tam se páří a rodí svá mláďata. U pobřeží Britské Kolumbie a Aljašky se vyskytuje asi 20 různých druhů kytovců, od dvoumetrové sviňuchy obecné až po největší zvíře na světě, až 30 metrů velkého plejtváka obrovského. Všichni kosticovci s výjimkou

velryby grónské, která tráví celý svůj život v blízkosti hranice ledových ker, jsou zde letními hosty, neboť v zimě zde buď chybí jejich základní potrava nebo je značně omezená. K těmto dálkovým cestujícím mezi velrybami patří i plejtvákovce šedý. Každý rok se stěhuje 20 000 těchto zvířat z lagun zálivu Baja California v Mexiku podél pobřeží až do Beringova moře. Tato cesta dlouhá 10 000 kilometrů jim trvá šest až osm týdnů. U pobřeží jihovýchodní Aljašky se objeví mezi březnem a koncem května. V září se vydávají na zpáteční cestu. Migrace ozubených kytovců, kteří žijí v pobřežních vodách, není zdaleka tak vyvinutá jako u kosticovců. Zásoba jejich základní potravy totiž nepodléhá v takové míře výraznému sezónnímu kolísání a kromě toho se tato zvířata většinou dokážou přeoriento- vat na jiný druh potravy. Na vrcholu potravinového řetězce v pobřežních vodách stojí kosatky dravé. Žijí v rodinných svazcích, které vedou staré samice. Na základě nových vědeckých poznatků v současnosti rozlišujeme místně stálé a stěhovavé skupiny, jejichž příslušníci by měli podle názoru některých biologů být dokonce přiřazeni k různým druhům. Takzvané místně stálé skupiny žijí ve velkých společenstvích tvořených až 80 jedinci a žijí se zejména rybami. Stěhovavé skupiny kosatek dravých jsou naopak malé, jejich kořist tvoří zejména mořští savci, jako například tuleni, sviňuchy nebo i velké druhy kosticovců.

Zjištění, že kosatky dravé občas napadnou a skolí jiné velryby včetně plejtváků obrovských jim v 19. století vysloužilo pojmenování *Killer of Whales*.

- 1 Plejtvák myšok / *Balaenoptera physalus* / Fin Whale
- 2 Plejtvák sejval / *Balaenoptera borealis* / Sei Whale
- 3 Plejtvák malý / *Balaenoptera acutorostrata* / Minke Whale
- 4 Plejtvák obrovský / *Balaenoptera musculus* / Blue Whale
- 5 Keporkak / *Megaptera novaeangliae* / Humpback Whale
- 6 Plejtvákovce šedý / *Eschrichtius robustus* / Gray Whale
- 7 Velryba grónská / *Balaena mysticetus* / Bowhead Whale
- 8 Velryba černá / *Eubalaena glacialis* / Right Whale
- 9 Kosatka černá / *Pseudorca crassidens* / False Killer Whale
- 10 Kosatka dravá / *Orcinus orca* / Orca
- 11 Pliskavice plochočelá / *Lagenorhynchus obliquidens* / Pacific White-sided Dolphin
- 12 Sviňucha běloploutvá / *Phocoenoides dalli* / Dall's Porpoise
- 13 Sviňucha obecná / *Phocoena phocoena* / Harbor Porpoise
- 14 Kulohlavec Sieboldův / *Globicephala macrorhynchus* / Short-finned Pilot Whale
- 15 Běluha / *Delphinapterus leucas* / Beluga

Půvabný střed města v Juneau se stánky plnými suvenýrů, úhlednými starými budovami a restauracemi bychom si měli prohlédnout pěšky (informace: Visitors Bureau, Davis Log Cabin, 134 3rd Street, tel.: 907-586 22 01, otevřeno denně 8.30-17 hod.).

Nedaleko turistických informací, ve Whittier Street, je **Alaska State Museum** se skvělými exponáty, zejména o kultuře aljašských praobyvatel (otevřeno po-pá 9-18, so-ne 10-18 hod.). K nejoblíbenějším

výletům s východištěm v Juneau patří půlhodinová výjezdka autem k ledovci **Mendenhall Glacier** na severozápadě od města, namodrale se třpytícímu ledovému špalíku o délce 18 kilometrů a šířce tří kilometrů. Podél ledovce vede pěší stezka.

Poslední etapa cesty lodí z Juneau přes **Haines** (viz str. 118-119) do **Skagway** nad Taiya Inlet vede pod obrovským běloskvoucím ledovcovým polem na západní straně Inside Passage.

Skagway

Po stopách zlata

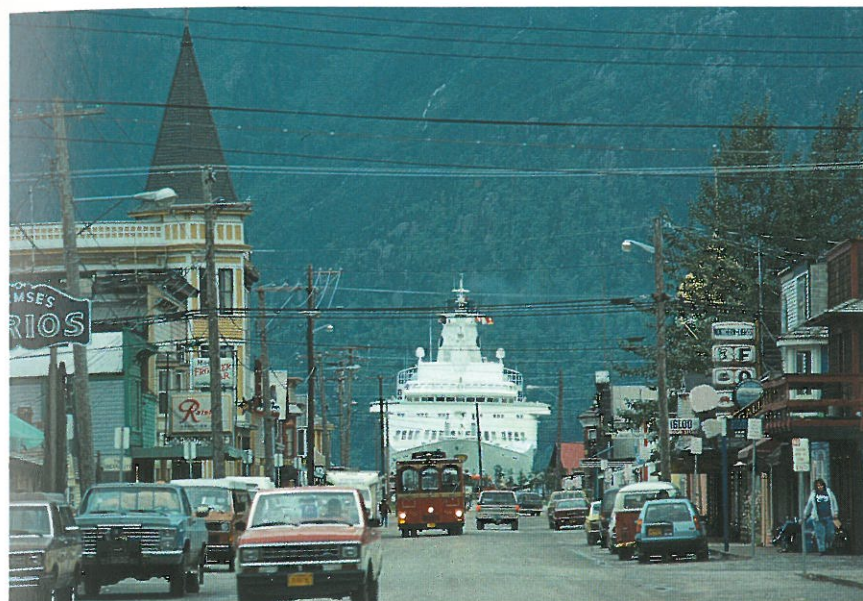
Dne 17. července 1897 napsal deník *Seattle Intelligencer*: „William Stanley byl před rokem chudý jako kostelní myš; pak se však vypravil jako zlatokop na Klondike a dnes se vrací se zlatem za 90 000 dolarů.“ Tato zpráva zapůsobila jako blask.

„Mraveniště, ve kterém se kdosi porýpal holi,“ popisovalo roku 1896 jedno dobové svědectví Skagway, praskající tehdy ve švech. Obec byla kdysi východištěm na zlatá pole na Klondiku. Ten, kdo dorazil do Skagway, měl peklo na zemi teprve před sebou. Musel stoupat pěšky přes **Chilkootský průsmyk**, pak následoval ledový Yukon. Celkem byla tato dobrodružná cesta dlouhá kolem jednoho tisíce kilometrů. Kdo ji přežije, bude se moci těšit z bohatých zlatých nálezů, doufali zlatokopové.

Procházka vnitřním městem

Skagway (800 obyvatel) je malé a přehledné. Turistům je tu k dispozici jakákoli služba: banka, pošta, benzinová čerpadla, hotely a restaurace (informace: Skagway Visitor Centre, tel.: 907-983 28 54). Široké ulice se někdy zaplní jen během letních měsíců, když v trajektech společnosti Alaska Marine Highway připlouvají stále další návštěvníci. Trajekty plavící se po Inside Passage spojují toto místo s Bellinghamem u Seattlu na jihu a s Haines, odkud lze po Alaska Highway pokračovat v cestě na sever.

Nejlepší přehled o starém Skagway získáme ve Visitor Centre v **Klondike Gold Rush National Historic Park** (Second Avenue/Broadway Street, tel.: 907-98 30 29 81, otevřeno v létě denně 8-18

Sto let po zlaté horečce na Klondiku je Skagway jedno velké muzeum, které s láskou pečuje o svou historii.

hod.). Park Service pečuje o čtyři oblasti, všechny ve stejné míře oplývající historií i historkami: staré město ve Skagway, asi 28 kilometrů dlouhý územní koridor obklopující Chilkoot Pass, část White Pass Trail a Visitor Information na Main Street v Seattlu, odkud na sever vyráží většina cestovatelů toužících po dobrodružství. Aktuální turistické informace o Chilkoot Trail obdržíme ve Skagway Visitor Centre. *Rangeři* promítají historické filmy a organizují prohlídky města.

Návštěvnícky vděčné je také **Trail of '98 Museum** na rohu 2nd a 3rd Street v **Arctic Brotherhood Hall**, vyzdobené více než deseti tisíci

Tip

Dobrodružství se zlatou horečkou na Klondiku

Roku 1898, když vrcholila zlatá horečka na Klondiku, byla ve Skagway zahájena stavba tehdy nejsevernější americké železniční tratě. Již o rok později dospěla do White Pass, v červenci 1900 do Whitehorse. Věru smělý podnik, protože ze Skagway trasa na 32 kilometrech stoupá z úrovně mořské hladiny až do výšky 900 m n. m. Pravidelný provoz byl na železnici zastaven roku 1982. Na túře White Pass & Yukon Route lze dnes absolvovat mj. tříhodinovou cestu po železnici ze Skagway na White Pass Summit. Zlatými hřebíky celé cesty jsou Bridal Veil Falls a Deadhorse Gulch, soutěska, v níž byly roku 1898 k smrti utrány stovky soumarů. Dráha poskytuje poutníkům po Chilkoot Trail možnost odvozu od Bennetova jezera (nedaleko za White Pass) zpět do Skagway. Informace: White Pass & Yukon Route, P.O. Box 435, Skagway, AK 99 840, tel.: (907) 983 22 17.

V Glacier Bay National Park se ulamují obrovské kusy ledovce a s hřmotem se řítí do moře.

kusy naplavených větví. Jsou tu mimo jiné k vidění exponáty o kultuře indiánů kmene Tlingit, staré fotografie a pochopitelně pozůstatky z doby zlaté horečky (otevřeno denně 9-17 hod.).

Okolí Skagway

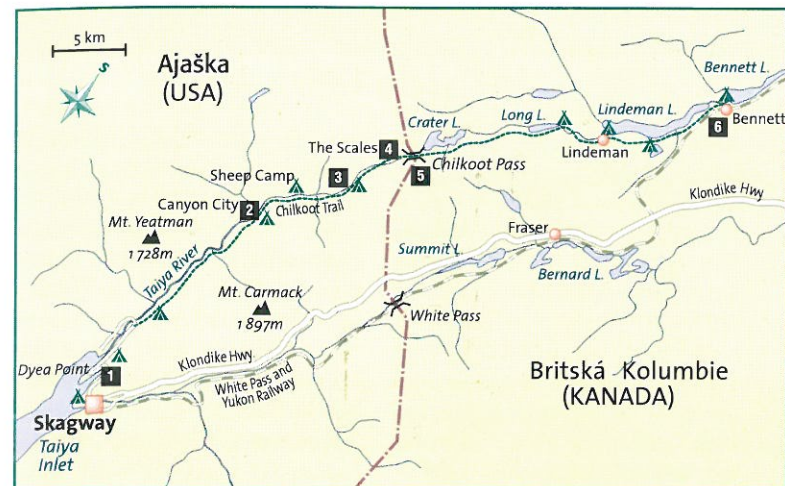
Asi dvě míle východně od vnitřního města se rozkládá **Gold Rush Cemetery**, na němž je pohřben i desperát a majitel baru Jefferson R. „Soapy“ (Mejdlíčko) Smith. Odtamtud vede krátká pěšina k **Reid Falls**.

Jestliže opustíme Skagway po Dyea Road, dostaneme se po jedné a půl míli k vyhlídce, z níž se otevírá nádherný pohled na město, záliv **Tanja Inlet** a na **Skagway River**. O několik mil dál dojdeme na **Chil-**

koot Trail Campground. Odtamtud je to již velmi blízko ke **Slide Cemetery**, na kterém leží několik hledačů zlata, jež usmrtila lavina. Jestliže budeme pokračovat po Dyea Road, devět mil za Skagway dojdeme do někdejší obce **Dyea**. Téměř nic již nepřipomíná skutečnost, že v roce 1898 tu žilo 8 000 lidí. U Dyea začíná putování po staré stezce hledačů zlata přes Chilkootský průsmyk (viz mapa).

Výlet do Glacier Bay

Když kapitán George Vancouver před dvěma sty let brázdil Inside Passage, byl záliv **Glacier Bay**, dlouhý tehdy ještě 160 kilometrů, pokryt mohutným ledovcovým pancířem. Do roku 1916 se ledovcový

Putování po Chilkoot Trail

Chilkoot Trail, stezka, kterou v zimě 1898 používali zlatokopové, začíná asi dva kilometry severně od Dyea **1**. V Canyon City **2** je nám k dispozici rustikální chata s kamny, máme tudíž možnost usušit si šaty. Po 21 kilometrech začíná za Sheet Camp **3** výstup k Chilkoot Pass Summit. Zejména u „The Scales“ **4** objevíme velké množství historických artefaktů z doby zlaté horečky. V Chilkootském průsmyku **5** vstoupíme na kanadskou půdu a zde je třeba registrovat se u *rangera*. Pro dopravu zpět z Bennettu **6** do Skagway lze použít denně vypravovaného motorového vozu. Celá túra (53 kilometrů) trvá zhruba 4–7 dnů.

jazyk stáhl o 105 kilometrů. Ale i to, co z něho zbylo dodnes, je bezesporu dostatečně působivé: **Glacier Bay National Park** pokrývá panenskou přírodu hor, vody a ledu o celkové ploše 13 000 kilometrů čtverečních (informace: Glacier Bay National Park, P.O. Box 350, Revelstoke, BC V0E 290, tel.: 250-837 75 00).

Přicestovat se sem dá lodí či letadlem z Juneau, Haines nebo Skagway. Centrem parku je malá obec **Gustavus**. Tam se nachází jediný nocleh, Glacier Bay Lodge (tel.: 907-697 22 26). Turisté si zde mohou rezervovat vzrušující výjízdky na člunech k ledovcům, z nichž

nejpůsobivější jsou Pacific a Margerie Glacier. Cestou lze pozorovat velryby.

Cestou z Haines

do Fairbanksu

Haines – „konec stezky“

Haines (1 200 obyvatel), obklopené vysokými, sněhem pokrytými horami, se schovává v **Portage Bay**, na horní větvi kanálu **Lynn** v Inside Passage. Indiáni tuto oblast příhodně pojmenovali *Dtehshuh*, konec stezky. Právě tady byla jedna z jejich obchodních stanic, na níž si pobřežní a vnitrozemští indiáni kdysi směňovali zboží, například kožešiny za rybí tuk.

Kromě dřevařského průmyslu a rybolovu hraje dnes v Haines důležité roli turistika (informace: Haines Visitor Centre, P.O. Box 530, Haines, AK 99 827, tel.: 907-766 22 34). Zvláště zajímavé je **Sheldon Museum & Cultural Centre** na Main Street (informace: tel.: 907-

766 23 66). Představuje četné exponáty ze života indiánů kmene Tlingit, mj. též charakteristické ručně tkané chilcatské deky. **Chilkat Dancers**, oblečení do tradičních rouch, hlavně do skvostných dek, předvádějí několikrát za týden staré tance (informace: tel.: 907-766 21 60). Fascinující pohled do uměleckého světa pobřežních indiánů se nám naskytne v **Alaska Indian Art**, v restaurovaném špitálu někdejší **Fort William H. Seward**. Možná se nám poštěstí přihlížet práci řemeslníků vyřezávajících totemy (otevřeno po-pá 9-12 a 13-17 hod.).

Z Haines lze podniknout dvě překrásné celodenní pěší túry po **Mt. Ripinski Trail** a **Mt. Riley Trail**. Informace obdržíme ve Visitor Centre. Největším magnetem této oblasti jsou **Chilkat River Flats**, mělčiny, nacházející se asi 35 kilometrů severozápadně od Haines, poblíž indiánské osady **Klukwan** (130 obyvatel). Sem se každoročně mezi listopadem a lednem slétá až 3 000 mořských orlů, aby si pochutnali na lososech, kteří sem s důslednou pravidelností připlouvají. Na ochranu majestátních ptáků tu byl v roce 1982 zřízen **Alaska Chilkat Bald Eagle Preserve** o rozloze téměř 162 kilometrů čtverečních. Ale mořské orly tu lze spatřit s velkou pravděpodobností i v létě.

Poslední etapa na Alaska Highway

Trasa z Haines do Haines Junction je sice liduprázdná, ale zato krajinně velkolepá. U 33. míle je možnost natankovat, další příležitost budeme mít asi až o sto mil dál směrem na sever u Kathleen Lake Lodge. Haines Highway (č. 7) překročí 51 mil za Haines hranici mezi USA a Kanadou (otevřeno denně 8-24 hod.). Záhy začneme vyjíždět do strmého kopce k **Chilkat Pass** (1 065 m). U 26. míle nám kemp Million Dollar Falls u řeky **Takhanne** nabídne ideální nocleh.

O něco dál mineme odbočku do **Klukshu**, malé indiánské vesnice s hrstkou srubů. Nyní, přímo na východní hranici ohromného **Kluane National Park** (viz str. 82), možností k ubytování přibývá. Zvláště příjemné jsou kempy u **Dezadeash Lake** (120. míle) a u **Kathleen Lake** o 15 mil dále.

V **Haines Junction** se napojí Haines Highway na Alaska Highway. Odtud za jeden den dojedeme na aljašské hranice u sídla **Snag**. Měs-

Manley Hot Springs

Asi 18 kilometrů severně od Fairbanksu začíná 245 kilometrů dlouhá Elliot Highway, jež vede k vesničce Manley Hot Springs (80 obyvatel). „Manley“ je typická ves v hlubokých lesích, přívětivá osada s prostým kempinkem přímo u vody. Místem, kde se všichni zdejší obyvatelé setkávají, je malá **Trading Post** umístěná ve srubu, obchodní středisko s poštou a pumpou. Především se tu vyměňují nejnovější informace. Dokonce i za extrémních teplot až -57 stupňů Celsia zvou k blahodárné koupeli místní horké prameny.

to **Tok** (1 300 obyvatel), přesně 124 mil za hranicemi, je jednou z nejdůležitějších křižovatek ve východní Aljašce. Odtud vede Tok Cutoff podél **Wrangell Mountains** ve směru na **Glennallen** do **Anchorage**. Po Alaska Highway cesta pokračuje na severozápad směrem na **Delta Junction**, jež je po celkových 2 288 kilometrech považována za oficiální „konec Alaska Highway“. Stojí za to pokračovat v cestě divokou přírodou po Richardson Highway až do Fairbanksu.

V manleyských horkých pramenech si lze i uprostřed zimy užít horké koupele.

Tip

Pozor, medvědi!

Medvěd a člověk se vzájemně respektují, ale mají ze sebe i strach. Medvěd se člověku zásadně vyhne, pokud si ho včas všimne. Proto se doporučuje dělat v nepřehledném terénu hluk. Nejčastější příčinou nesnází s medvědy je nedbalost v zacházení s potravinami. Nikdy bychom neměli vařit nebo jíst ve stanu. Stravu je nutno uchovávat v dobře uzavíratelných obalech. Pokud se medvěd přiblíží na velmi malou vzdálenost, nikdy bychom neměli utíkat, neboť to v něm probudí lovecký instinkt. Úřady ochrany přírody šíří slogan: „Jsi v zemi medvědů hostem, chovej se podle toho!“

Dalton Highway

Nejsevernější silnice Severní Ameriky

Jízda po „Daltonu“ je vlastně permanentním setkáním s jedním z bezpochyby nejambicióznějších inženýrských projektů 20. století, s **Alaska Pipeline**. V době nejintenzivnějších prací v letech 1974–1977 pracovalo na stavbě současně 22 000 lidí. Nejvyšší překážkou byl 1 463 m n. m. vysoký Atigun Pass v pohoří Brooks Range. Vzhledem k tomu, že teplá nafta tekoucí potrubím zahřívá půdu, a naftovod by se tak v celoročně zmrzlém podloží propadal, uložili jej na podpěry nad terénem.

Gigantický potrubní systém vede z **Prudhoe Bay** u Beaufortova moře do **Valdezu** v Prince William Sound. Než tuto trasu dlouhou celkem 1 288 kilometrů nafta urazí, uplyne 39 dní. Transportovaný objem činí 1,2 milionů barelů nafty denně. Když 1. srpna 1977 dorazila z Prudhoe Bay do přístavu Valdez první nafta, byl to pro Aljašku začátek zcela nové éry.

Z Fairbanksu k polárnímu kruhu
Asi 55 mil za Fairbanksem nás Dalton Highway přivede k řece **Yukon**. Od roku 1975 se tu nad řekou klene téměř 700 metrů dlouhý **Yukon River Bridge**. Brzy pak narazíme na první „oázu v severské pustině“ včetně pumpy, restaurace, motelu a kempinku.

Highway pokračuje stále dál na sever. **Cariboo Mountain**, 98 mil

za Fairbanksem, leží uprostřed rozlehlé tundry, která se v pozdním létě již barví mírně dočervena. U 115. míle překračujeme konečně **polární kruh**. Stůl, domeček s toaletou a několik informačních tabulí zve ke spočinutí.

Poslední smrk před severním pólem

Prospect Camp o 20 mil dále se pyšní označením *cold spot*, nejchladnější místo na Aljašce. Dne 23. ledna 1971 tady klesla teplota až na -62 stupňů Celsia. Asi o 30 mil severněji dojedeme k jižnímu ramenu **Koyukuk River**. Řeka, stále mohutnější, na své cestě na západ míjí sídla **Bettles**, **Allakaket**, **Hughes** a **Huslia** a poblíž osady **Koyukuk** se vlévá do řeky Yukon.

Pouhých 11 mil za tímto bodem leží **Coldfoot**. Kolem roku 1900 pronikli zlatokopové až sem a tady je začaly studit nohy – odtud pojmenování. Coldfoot se honosí tím, že je dnes *Home of the farthest North Saloon in North America*. Kromě toho je v místě i několik samoobslužných prádeln, benzínová pumpa i správkárny aut. *Alaska State Trooper* (policie) a úředníci *Bureau of Land Management* rádi poskytnou informace týkající se další cesty.

U 235. míle se projíždí kolem posledního smrku po cestě na sever – mezi tímto místem a sever-

Dalton Highway vede podél Alaska Pipeline přes Brooks Range až k Beaufortovu moři.

ním pólem už neroste jediný strom. Dalton Highway se pak po **Brooks Range** vyšplhá do průsmyku **Antigun Pass** (1 463 m n. m.). V úhrnné vzdálenosti 414 mil za Fairbanksem leží obec **Deadhorse** (2 500 obyvatel), náležející různým *Oil Companies*. Zde cesta na sever končí, protože ve vlastnictví velkých olejářských společností je i zbývající kus silnice. K **Beaufortovu moři** se lze dostat jen se speciálním turistickým operátorem (informace: Northern Alaska Tour Company,

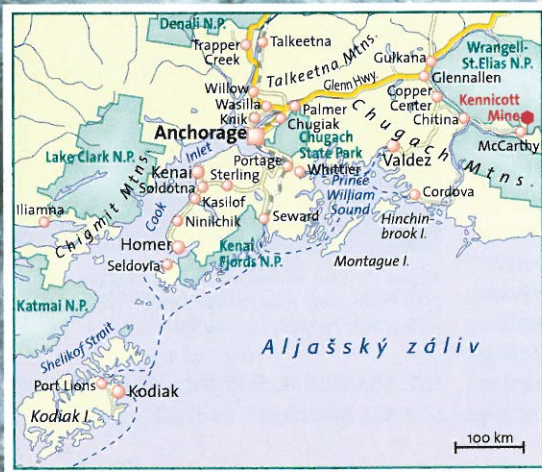
Alaska Pipeline, vedení dlouhé 1 288 kilometrů, bývá hodnoceno jako jeden z nejmělejších inženýrských projektů 20. století.

P.O. Box 82 991, Fairbanks, AK 99 708, tel.: 907-474 86 00).

Jih centrální Aljašky

Země medvědů a lososů

Mezi Anchorage, poloostrovem Kenai a Valdezem se rozkládá ledová země. Modravě třpytivé ledovce stékají v Prince William Sound z vysoko se vypínajících hor do bočních ramen četných fjordů. Kenai River a Russian River na poloostrově Kenai proměňují jih centrální Aljašky v rybářský ráj, jakých není na světě mnoho. Na ostrově Kodiak se můžeme setkat s největšími medvědy vůbec.

Anchorage

Pupek Aljašky

Anchorage (250 000 obyvatel) vděčí za své založení nálezům zlata ve Fairbanksu nedlouho po začátku 20. století. V roce 1915 prezident

Spojených států Wilson rozhodl, že bude postavena železnice ze Sewardu do Fairbanksu. Tábor dělníků na Cook Inlet se během let vyvinul v nejdůležitější aljašské město. Téměř každý druhý obyvatel státu Aljaška žije dnes v Anchorage.

Centrem Anchorage

Centrem Anchorage se můžeme bez problémů projít pěšky. Ze všech stran je dobře dosažitelné **Log Cabin Visitor Information Centre 1**, v němž lze mimo jiné bezplatně získat každým rokem aktualizovaný *Visitors Guide* (otevřeno v létě denně 7.30-19 hod.). Přímo naproti pohlednému srubu se v **Old Federal Building**, někdejší sídle federálních úřadů, nachází **Alaska Public Lands Information Centre 2**. Ten, kdo zamýšlí navštívit *Public Lands*, tedy národní nebo státní parky, *National Forests* nebo *Wildlife Refuges*, se zde může podrobně informovat (tel.: 907-271 27 37, otevřeno v létě denně 9-17.30 hod.).

Jestliže jdeme po 4th Avenue na východ, narazíme na rohu D-Street,

„Cerný pátek“ 1964

Dne 27. března 1964 v 17 hodin, 36 minut se na Aljašce zatřásla země. Během několika sekund vznikla škoda za 750 milionů dolarů – suma aspoň stokrát vyšší, než jaká byla kupní cena Aljašky v roce 1867.

John Bagoy na ten den nikdy nezapomene. „Ten děs trval dobré čtyři minuty. Přišel jsem tenkrát o svůj velkoobchod s elektrickým zbožím. Dům s mou firmou se rozlomil v půli, vzňal se a celý shořel.“

„Zemětřesení o síle 8,4 Richterovy stupnice,“ tak tehdy znělo oficiální oznámení.

Později byla hodnota korigována na 9,2. Při zemětřesení zahynulo 115 lidí, ale jen devět z nich v Anchorage. „Skutečnost, že byl Velký pátek a školy, úřady a mnohé další obchody

byly zavřené, zabránila mnohem horším následkům,“ vzpomíná John.

„Ovšem podél pobřeží v Oregonu a v Kalifornii přišlo pod náporu obrovských tsunami o život dalších 15 lidí.“ Co se vlastně stalo?

Hluboko na dně úžiny prince Williama, asi 130 kilometrů na východ od Anchorage, se přes sebe přesunuly zemské kry. Při otřesech, které následovaly, se v celkové délce 400 km otevřela země a vznikla zející průrva. Části ostrova Montague v úžině prince Williama se zvedly aspoň o deset metrů. Obec Kodiak zachvátila desetimetrová vodní stěna, která zalila vnitřní město, nasála do moře domy i čluny a pak je zase vyvrhla na city. V Sewardu na poloostrově Kenai si přivlasy tsunami pohazovaly po přístavu částmi

celého vlaku, jako by to byla hračka pro děti.

Zcela zničující byly vlny pro mnoho malých indiánských a eskymáckých vesnic. Zvláště zle to postihlo ves Chenega; osada navždy zmizela z povrchu zemského. Pozůstatky strašné katastrofy z *Good Friday* jsou zde místy vidět dodnes.

Například podél Turnagain Arm klesla půda v některých úsecích tak hluboko, že ji zalilo moře a tisíce stromů zahynuly.

„No ale projděte se v Anchorage klidně třeba po 4th Avenue,“ říká John Bagoy nikoli bez pýchy. „Tehdy byly uprostřed vozovky díry velké jako krátery, do kterých se propadl všechnen asfalt.“

Ale Anchorage zase brzy povstalo jako fénix z popela.“

naproti **Sunshine Plaza**, na **sochu huskyho 3**. Na tabulce čteme: „Anchorage hostí každou zimu dva z nejdůležitějších závodů eskymáckých psů.“ Myslí se tím *Fur Rendezvous World Championship* a *Iditarod*. Kamenný husky označuje start obou závodů. Nejvýznamnějším muzeem ve městě je **Museum of History & Art 4** (otevřeno v létě denně 9-18 hod.) s exponáty a výklady o historii země, počínaje životem původních obyvatel, přes dobu ruských obchodníků s kožešinami až po současnost. Nedávnou historii státu Aljaška (roku 1949 vyhlásil prezident Eisenhower Alaska Territory 49. stá-

tem USA) připomíná **Alaska Statehood Monument 5**.

Západní konec 4th Avenue tvoří **Resolution Park 6** se sochou kapitána Cooka. Známy mořeplavec na své třetí cestě kolem světa pronikl při hledání Severozápadního průjezdu roku 1778 do zálivu, jenž pak byl po něm pojmenován Cook Inlet. Naproti zálivu se vypíná **Mt. Susitna**, nazývaná také *Sleeping Lady*. Z hory lze, zejména na jaře a na podzim, pozorovat bílé velryby, prohánějící se v zátocě. **Oscar Anderson House v Elderberry Park 7** je nejstarší dřevěnou srubovou stavbou v Anchorage. Budova, postavená v roce 1915,

v současnosti slouží jako muzeum (otevřeno v létě denně 12-16 hod.). Asi 15 kilometrů dlouhá **Tony Knowles Coastal Trail** , která poblíž W. Northern Lights Boulevard máji Earthquake Park, skýtá zajímavé pohledy na panoráma výškových domů. Informační tabule připomínají neštěstí z Velkého pátku 1964, kdy velké části města – zejména na 4th Avenue – byly zničeny zemětřesením o síle 9,2 stupňů Richterovy stupnice (viz rámeček na str. 125).

Informace: Visitor Information Centre, 4th Avenue, Anchorage, AK 99 501, tel.: (907) 274 35 31.

Výlety do okolí

Po autostrádách Glenn Highway a Parks Highway se po téměř 45 milích směrem na sever od Anchorage dostaneme do **Wasilla** (informace: Visitor Information, tel.: 907-373 90 71). S pouhými 5 200 obyvateli to je největší osada mezi Anchorage a Fairbanksem.

Rozcestník před turistickou informační kanceláří v Anchorage naznačuje ohromné vzdálenosti v Severní Americe.

V případě že odbočíme z Park Highway, asi po dvou milích jízdy po Knick Road narazíme na **Iditarod Head-quarter & Visitor Centre**. Zvědaví návštěvníci zde mohou získat podrobné informace o zcela jistě největším závodu těžných psů na světě (tel.: 907-376 51 55, otevřeno v létě 8-17 hod.).

Po dalších 90 milích rozhodně stojí za to odbočka k **Matanuska Glacier**. Asi 40 kilometrů dlouhý ledovec se nedaleko Glenn Highway vysouvá z **Chugach Mountains**, vysokých až 3 900 m n. m. Zvláště romanticky působivý je pohled na masy ledu z letadla (informace a rezervace: Glacier Air, tel.: 907-745 25 34). Střízlivá profesionalita naopak vládne v kempinku

Duchovní život v Eklutně

Necelých 50 kilometrů severně od Anchorage leží indiánská vesnička Eklutna (25 obyvatel). Je to v celé oblasti nejstarší permanentně osídlená osada indiánů kmene Athabasca. Do vsi se dostaneme po Glenn Highway a Eklutna Road. V sousedním Historic Park nalezneme nad hroby zemřelých Athabasků (u ruského pravoslavného kostela sv. Mikuláše) více než osmdesát tzv. *spirithouses*. Smyslem pestře pomalovaných domečků, velkých jako menší psi boudy, je poskytovat ochranu duchům zemřelých předků. Informace: Eklutna Historic Park, tel.: (907) 688 60 26, otevřeno v květnu-září 8-20 hod.).

těsně u ledovce, patřícím k **Matanuska Glacier State Recreation Site**.

Poloostrov Kenai

Aljaška jako z obrázku

Poloostrovem Kenai, dlouhým téměř 250 kilometrů, procházejí v zásadě dvě důležité *highways*: **Seward Highway** (127 mil) z Anchorage do Sewardu a **Sterling Highway** (233 mil) do Homeru. O možnostech, jaké skýtá rybolov v **Kenai Wildlife Refuge** (8 000 kilometrů čtverečních) a v **Kenai Fjords National Park** (2 700 kilometrů čtverečních), se vyprávějí přímo legendy.

Po Seward Highway

Z Anchorage jedeme po Seward Highway na jihovýchod podél jižní-

ho okraje **Chugach State Park**, přímo po břehu mořského ramene **Turnagain Arm**, výběžku Cook Inlet. Po deseti milích lze doporučit zastávku u **Potter Point State Game Refuge**, kde návštěvníky vedou pěšiny z fošen po močálavité krajině Potter Marsh. Kromě mořských vlaštovek tu lze pozorovat kanadské husy a labutě.

Za Potter Marsh nám velkoměsto Anchorage zůstane definitivně za zády. O pouhých šest mil dále u **Beluga Point** dohlédneme daleko na Turnagain Arm, kde je v květnu a v srpnu možno spatřit bílé vel-

ryby. Zdejší mořský příliv, zaplavující zátoku až dvoumetrovými přílivovými vlnami, patří k nejvyšším na světě. Seward Highway vede nyní po úzkém lemu mezi mořem a příkře vzhůru vystupujícími horami, po nichž šplhají bílé ovce.

Na východním okraji Turnagain Arm projíždíme kolem přízračné

pokračovat po **Prince William Sound** do **Valdezu** (viz str. 131 až 133).

Jednou z nejznámějších a nejnavštěvovanějších přírodních krás na poloostrově Kenai je **Portage Glacier**. Z Portage, města duchů, dojedeme po pětimílové slepé odbočce, vedoucí kolem nádherně

Ledová krása: Portage Glacier se vylévá do Portage Lake, posetého ledovými horami.

kulisy bílošedých mrtvých kmenů trčících z mokřadu, které před téměř čtyřiceti lety pokrývala mechem vonící lesní půda. Zemětřesení v roce 1964 zničilo nejen lesy, ale i malou osadu **Portage**. Země tu poklesla o dva a půl metru. Zůstalo jen nákladiště pro auta, která jsou odsud i s cestujícími přepravována po železnici do **Whittier**. Odtamtud lze trajektem

situovaných kempů Black Bear a Williwaw Creek, k **Portage Lake**. Portage Glacier stéká z hor do jezera posetého modře se třpytícími ledovými horami (informace: Begich Boggs Visitor Centre, tel.: 907-783 23 26). Když se pak vrátíme na Seward Highway, je to ještě 79 mil půvabnou krajinou přes **Moose Pass** do **Sewardu** (viz str. 130–131).

Západ poloostrova Kenai

Zhruba v polovině Seward Highway, u **Tern Lake Junction**, odbočuje **Sterling Highway** na západ. V dlouhých pasážích vede *highway* podél **Kenai River**, která je jedním z nejoblíbenějších turistických cílů na Aljašce. Tomu odpovídá i šíře nabídky pro turisty. Jsou tu například možnosti pohodlných výletů po řece v nafukovacích člunech, anebo vyjížděk na divokou vodu v **Kenai Canyon** (informace: Alaska River Company, tel.: 907-595 12 26).

Soutok **Kenai River** a **Russian River** je skutečným rájem rybářů. Od poloviny června tu rybáři bojují o největšího lososa. To pak začne být i na velkém Russian River Campground na 106. míli pořádně těsně. Hned vedle začíná sedm a půl kilometrů dlouhá turistická stezka, vedoucí k **Russian River Falls**. Během tahu lososů lze tyto ryby pozorovat, jak obratně překonávají vodopády.

Prvním větším sídlem na Sterling Highway je **Soldotna** (4 000 obyvatel; informace: Visitor Information, tel.: 907-262 13 37, otevřeno v létě denně 9-19 hod.). Zatímco Soldotna vznikla až v období 1. světové války, historie **Kenai** (7 000 obyvatel), největšího města na poloostrově, ležícího 12 mil od autostrády, sahá do roku 1791, kdy si ruští obchodníci s kožešinami postavili v osadě na pobřeží pevnost **St. Nicholas Redoubt**. Na-

vštívíme-li nový **Kenai Visitors & Cultural Centre** (informace: tel.: 907-283 22 30, otevřeno v létě 9-20 hod.) nebo pravoslavný kostel **Holy Assumption** s půvabnými modrými cibulemi kopulí na věžičkách, určitě nebudeme litovat. Za jasných dní lze odtud pozorovat bílé velryby.

Od **Glam Gulch** sleduje *highway* linii pobřeží. Asi po 60 mílích doje-

Tip

Zlato v Crow Creek

Roku 1898 bylo v srdci Chugach National Forest všechno vzhůru nohama: osm mužů, takzvaní **Crow Creek Boys**, mělo úspěch při hledání zlata. Od roku 1969 provozuje Crow Creek Mine společnost Cynthia Toohey. Zachováno zůstalo osm původních budov někdejšího tábořiště. Jsou tu místa pro postavení stanu a samozřejmě i možnost dát se na pár hodin najmout jako *gold digger*. Na místo se dojede z Anchorage po Seward Highway na jih a dál po Alyeska Road. V půli cesty odbočuje ke Crow Creek Mine štěrková silnice.

Informace: Crow Creek Mine, tel.: (907) 278 80 60, otevřeno od poloviny května do poloviny září denně 9-18 hod.

deme do **Homeru** (4 000 obyvatel; informace: Visitor Information, tel.: 907-235 77 40). Homeru se říká **Halibut Fishing Capital of the World** – tím je vlastně řečeno vše. Mezi červnem a zářím se tu na udicích z **Kachemak Bay** vytahují až stodesátikilové halibuti.

Prince William Sound

ze všech stran

Seward a okolí

Seward, malebně umístěný na východě poloostrova Kenai při **Resurrection Bay** na úpatí hor, ještě v červnu většinou lehce poprášených sněhem, splňuje přání mnoha cestovatelů. Město je po Homeru, „hlavním městě halibutů“, považováno za jedno z nejlepších míst pro rybáře lovící na širém moři na udici. Tomu odpovídá i široká nabídka místních výletních kanceláří (informace: The Fish House – Fishing Charters, tel.: 907-224 36 74). Každoročně v srpnu pořádán Silver Salmon Derby (začátek druhé soboty, trvání devět dní) přiláká rybáře specializované na lososy ze všech dílů Severní Ameriky. Návnadou pro rybáře samé jsou ceny v celkové výši 225 000 dolarů.

Dne 4. července, v Den americké nezávislosti, se v Sewardu koná závod zcela odlišného typu. Více než 700 účastníků z USA v rekordních časech spěchá na vrchol 1 000 m n. m. vysoké hory Mt. Marathon. Dolů to jde ještě rychleji – vsedě po sněhových polích.

Procházku po nerozsáhlém vnitřním městě je nejlépe začít u **Information Centre** na rohu 3rd Avenue a Jefferson Street (informace: tel.: 907-224 80 51, otevřeno v létě denně 9-17 hod.). Turistická informační kancelář je umístěna v železničním vagonu z roku 1916. Pouhých 30 dní před zničením ze-

měřením na Velký pátek 1964 odstranili vagon z kolejí – jinak by ho byl pravděpodobně stihl stejný osud jako celou železnici v Sewardu, jež byla toho dne zcela zničena. Přežily rovněž půvabné, před rokem 1910 zbudované domy na západní straně 3rd Avenue. Určitě se tenkrát natolik vymykaly běžnému vzhledu tehdejšího města, že celou tuto řadu domů pojmenovali *Millionaire's Row*.

Na jihu se k městu přimyká **Kenai Fjords National Park** (2 700 kilometrů čtverečních), který patří k velkým pamětihodnostem celé oblasti (informace: Kenai Fjords National Park, 4th Avenue, Seward, tel.: 907-224 31 75). Zlatým hřebem tu je **Harding Icefield** o rozloze 780 kilometrů čtverečních s 34 různými ledovci. Pěšky se k němu za den pochodu dostaneme z **Exit Glacier**, nejdostupnějšího místa v parku. Necelé čtyři míle za Sewardem odbočuje ze Seward Highway vedlejší silnice, která nás po devíti milích dovede k **Exit Glacier Ranger Station**. V létě tu strážci podávají potřebné speciální informace o parku a doporučují rovněž nejlepší turistické trasy.

Nejméně náročná stezka měří necelý kilometr a vede k úpatí pět kilometrů dlouhého Exit Glacier. Nejpohodlnější je seznamovat se s Kenai Fjords National Park při výjíždce v člunu ze Sewardu (infor-

mace: Kenai Fjords Tours, tel.: 907-224 80 68).

Úžinou Prince Williama do Valdezu

Existuje víc možností, jak se dostat do blízkosti úžiny **Prince William Sound** u východního pobřeží poloostrova Kenai. Nejrychlejší cesta vede z Anchorage po Seward Highway k nákladnímu aut v **Portage** (viz str. 128). Po čtyřicetiminutové jízdě vlakem dorazíme do bývalé armádní osady **Whittier** (300 oby-

Autem ke Kennicott Mine

Nejlépe dochované aljašské „město duchů“, Kennicott, leží 134 kilometrů severně od Valdezu na Richardson Highway. Odtud se odbočí na Edgerton Highway **1**, v počátečních pasážích solidně stavěnou silnici. Asi po 35 milích se dostaneme k široké Cooper River **2** s prostým tábořištěm na břehu **3**. Trasa značená nyní jako McCarthy Road vede 58 mil po železničním náspu, podél tratě, po níž se kdysi dopravovala ruda. Stojí za to prohlédnout si 160 metrů dlouhý most přes řeku Kuskulana **4**. Cesta nás pak dovede do McCarthy **5** (25 obyvatel) a odtud nás autobus dopraví k areálu měděných dolů Kennicott Mine **6**, opuštěnému v roce 1938. Informace: tel.: (800) 582 51 28.

vatel). Zde se nalodíme na trajekt *Bartlett*, který nás dopraví do **Cordova** (2 600 obyvatel) u východního cípu Prince William Sound nebo do Valdezu v severní části zálivu (informace: Alaska State Ferries, tel.: 800-642 00 66). Cordova není napojena na aljašský silniční systém, zato z Valdezu existuje zpět do Anchorage spojení po Richardson Highway a po Glenn Highway. Kromě cenově dostupných trajektů jezdí — především z Valdezu — ke zdejším divům přírody výletní čluny. První místo mezi přírodními zajímavostmi náleží ledovci **Columbia Glacier** o ploše 1 000 kilometrů čtverečních, který vtéká do moře z výšky 3 521 m n. m. masivu **Mt. Einstein** (informace: Stan Stephans Cruises, tel.: 907-835 47 31).

Moře tu žije bohatým životem a na krách podřimují tuleni — skutečný přírodní ráj. „Zanedlouho poté, co jsme dorazili do známého Prince William Sound, obloha se protrhla a odkryla na západě našim zrakům jednu z nejkrásnějších horských scenérií, jaké jsem kdy viděl. Vrchol vedle vrcholu se tu tyčil k obloze, na tisíc jich bylo...“ Takto nadšeně o své cestě po zálivu Prince William Sound, obklopeného horami a početnými ledovci, referoval v roce 1901 jeden z nejznámějších ochránců přírody v Severní Americe, John Muir.

Nadšení, jež se nás zmocňuje dnes, není o nic menší, i když Prince William Sound, pojmenovaný kapitánem Cookem po jednom

anglickém královském synovi, postihly krátce po sobě dvě katastrofy. V roce 1964 přišlo zemětřesení, jehož epicentrum leželo na dně zálivu pouhých 70 kilometrů od Valdezu. Tomu také odpovídaly zničující následky: smrtící vlny připravily o život 31 lidí a zpusťšily značné části Valdezu. Lidé se však nevzdali a o pár mil dál vybudovali nové město. V roce 1989, rovněž na Velký pátek, najel na Bligh Reef supertanker Exxon Valdez a do průzračných vod Prince William Sound se vylilo 41 milionů litrů nafty. Během odklízecích a sanačních prací se počet obyvatel Valdezu vyhoupl ze 4 000 na 11 000. Kašovitou naftovou hmotu odčerpávalo od břehů 2 000 lidí. Do práce bylo zapojeno až 1 400 lodí a 85 letadel najednou. Navzdory bezpříkladné lidské i finanční obětavosti zahynulo nesmírné množství mořských živočichů. O život přišlo při té pohromě snad 400 000 mořských ptáků. Bylo znečištěno 44 000 kilometrů čtverečních moře. Naftařská společnost Exxon musela kromě sanačních prací (které stály řadu milionů) zaplatit náhradu škody ve výši 900 milionů dolarů.

Tomu, kdo je na cestě z Valdezu ke Columbia Glacier, se mohou tyto události zdát temnou minulostí. Neštěstí je už nic nepřipomíná. Odklízecí práce probíhaly vzorně. Podle zjištění ministerstva zemědělství USA se v důsledku nehody vyvinulo ohromné množství bakterií absorbujících naftu. Byly nápomocny člověku i ostatním živočichům

Pomník ve valdezském přístavu připomíná stavbu Alasky Pipeline.

v boji proti naftovému moru. Živočišný svět se do dnešních dnů již zregeneroval.

Procházka Valdezem

Obyvatelé tohoto města (4 000 lidí) se orientují na budoucnost. O městských památkách ochotně podá potřebné údaje **Visitor Information** v Chenega Street (informace: tel.: 907-835 29 84, otevřeno v létě denně 8-20 hod.).

Lze navštívit **Oil Pipeline Terminus** (informace: tel.: 907-835 26 86, prohlídky denně v 10, 13 a

19.30 hod.). Většina návštěvníků si rozhodně nenechá ujít bezplatnou projížďku po této konečné stanici Aljašského naftovodu, dlouhého 1 288 kilometrů. První tanker s naftou, jež sem přibyla ze vzdálené Prudhoe Bay, opustil přístav ve Valdezu 1. srpna 1977. A od té chvíle mělo následovat ještě mnoho dalších tankerů. Můžeme si prohlédnout i pozůstatky zemětřesením zničeného **Old Valdez**. V **Crooked Creek** na Richardson Highway lze v létě pozorovat tření lososů.

Kodiak Island

Souostroví medvědů

Kodiak Island (9 500 kilometrů čtverečních) je po Big Island na Havaji druhým největším ostrovem USA. Výškou 1 362 m n. m. je **Kodiak Peak** nejvyšší horou ostrova. Linie pobřeží, modelovaná mnoha hlubokými zátokami, je dlouhá téměř 3 000 kilometrů. Doklady lidského osídlení sahají do minulosti delší než 6 500 let. Zato historie bílých osadníků přímo svítí

novotou. Roku 1763 objevil Rus Stěpan Glotov tyto ostrovy (jižně od poloostrova Kenai) pro Evropu. Roku 1774 zde Gregor Šelikov zřídil hlavní město ruské Aljašky, které však bylo o dvacet let později přeloženo do Sitky (viz str. 111).

Historie ostrova Kodiak se vyznačuje ještě dvěma dalšími výraznými událostmi: výbuch vulkánu Novorupta roku 1912 na nedalekém Aljašském poloostrově zasypal ostrov Kodiak půlmetrovou vrstvou popela. Přílivová vlna v následku velkopátečního zemětřesení roku 1964 zničila 160 domů v centru města **Kodiak** i několik komplexů na zpracování ryb včetně 225 rybářských člunů.

Kodiak, jedno z nejstarších sídel na Aljašce, se z pohromy zotavil rychle. Mimo jiné i v důsledku ohromného bohatství ryb, které dalo vzniknout jedné z největších rybářských flotil na Aljašce. Z asi 15 000 lidí na souostroví žije přibližně polovina v městě Kodiak samém. Do města se lze dostat letadlem, ale i trajektem z Homeru na poloostrově Kenai. Ostrov protíná jen poměrně málo silnic. Na letišti si lze půjčit auto a vydat se po nich na vlastní pěst (informace: Budget, pronájem aut, tel.: 907-487 22 20).

Procházka po Kodiaku

Celoročně otevřená kancelář **Visi-**

Půvabný pravoslavný kostelík v Kodiaku přestál zemětřesení na Velký pátek roku 1964 bez pohromy.

Hnědí obři na Kodiaku

„Kodiak bez medvědů je jako Paříž bez Eiffelovky...“ nadšeně rozkládá Leslie z místní turistické kanceláře v Kodiak City. Hledání těchto obrů je však stále ještě dobrodružství. Kodiak National Wildlife Refuge, který kromě částí ostrovů Uganik, Afognak a Ban zahrnuje i dvě třetiny ohromného ostrova Kodiak, se rozkládá na rozloze 6 452 čtverečních kilometrů. Přírodní rezervace byla vytvořena roku 1941, aby se zabezpečil životní prostor především známým kodiackým medvědům. To se povedlo, protože v současnosti žije na Kodiaku asi 3 000 těchto zvířat. Toto množství představuje – s výjimkou populací v Katmai National Park (Aljašský poloostrov) a na Admiralty Island – největší hustotu medvědů

v celé Severní Americe. Ještě na počátku 20. století nebyli medvědi kodiaci hájeni. Jedni je stříleli ze „sportovních“ pohnutek nebo pro jejich kožešinu, rančeři zase proto, aby si chránili dobytek. Lov je omezen teprve od roku 1925. Rozpory s rančery však trvaly mnohem déle. Ještě v letech 1964–1968 angažoval Alaska Department of Fish & Game pilota z druhé světové války, který měl kulometem lovit takzvané *Killer Bears*, kteří údajně trhali dobytek. Složil tímto způsobem 35 medvědů. „Medvědi kodiaci jsou po ledních medvědech největšími medvědy na světě. Samci váží mezi 350 a téměř 700 kilogramy. Medvědice vychýlí miskou vah na 180 až 280 kilogramů,“ instruuje nás Leslie. Zatímco

aljašští hnědí medvědi – podle míst, kde žijí, se jim říká buď *grizzly* (ve vnitrozemí), anebo *brown bear* (na pobřeží) – náležejí ke stejnému druhu (*Ursus arctos horribilis*), má hnědý medvěd z ostrova Kodiak vědecké jméno *Ursus arctos middendorffi*. Asi v dubnu opouštějí medvědi svá doupata. Od května začíná pro zvířata, vyhladovělá po zimním spánku, doba hojnosti, neboť tehdy začínají táhnout po Sturgeon River a po Dog Salmon River lososi. To je i nejlepší doba pro medvědí safari z nabídky místních kancelářů. Vstoupit do říše těchto králů divočiny je možno jen malým letadlem nebo na člunu. Informace: Kodiak National Wildlife Refuge, 1390 Buskin River Road, Kodiak, AK 99 615, tel.: (907) 487 26 00.

tor Information v Marine Way ochotně vypomůže naplánovat trasy výletů i sjednat ubytování (informace: tel.: 907-486 47 82, otevřeno v létě 8-17 hod.). V **Kodiak National Wildlife Refuge** (viz rámeček) lze najmout jednoduché, cenově velmi výhodné *cabins* (chatky). Tři malebně umístěná státní tábořiště jsou k dispozici ve **Fort Abercrombie**, v **Buskin River** a v **Pasagshak River State Recreation**.

Jednou z největších atrakcí v Kodiaku je **Baranov Museum**, budova postavená v roce 1808. Sloužila šéfovi obchodu s kožešinami Alexandru Baranovovi jako sklad

(otevřeno v létě denně 10-16 hod.). Hned vedle stojí **Russian Orthodox Church**, symbol Kodiaku. Kostel postavený roku 1874 zničil v roce 1943 požár a o dva roky později byl vystavěn znovu.

Zdaleka nejlepší výhled na městské panoráma budeme mít z **Pillar Mountain** na severozápadním okraji města. Na vrchol se dostaneme pěšky i autem. Strategicky zájímavá poloha učinila z ostrova Kodiak vojenskou baštu i za druhé světové války. **Fort Abercrombie** z roku 1939, s přístřešky a zbytky děl, tvoří v současnosti *State Park*, který láká mnoho obyvatel ostrova na piknik.

Západní Aljaška

Dívočina volá

Milion tuleňů na Pribilovových ostrovech, více než padesát aktivních vulkánů na Aleutách a setkání s pobřežními medvědy hnědými v Katmai National Park – to je západ Aljašky. V této pustině bez silnic jsme odkázáni na letadlo. V deltě Yukonu se lze zblízka seznámit s rájem vodního ptactva, jedním z největších v Severní Americe.

Katmai National Park

Sopky a obrovití medvědi

Dne 9. června 1912 dštíl vulkán **Novarupta** (1 481 m n. m.) v Katmai National Park na severu **Aljašského poloostrova** oheň a popel. Kolem nově vzniklého vulkánu se země pokryla 200 metrů silnou vrstvou popela. Dokonce ve sto kilometrů vzdáleném Kodiaku byly některé domy až do poloviny zasypané sopečným popelem. Veškerý život v širším okolí byl zničen. Erupce Novarupty byla druhou nejsilnější v dějinách lidstva – překo-

nává ji pouze výbuch na Santorinu (Théře) v Řecku roku 1500 př.n.l. Když v roce 1916 badatel Robert Griggs přecházel **Katmai Pass** a z mnoha tisíců otvorů v zemi viděl vystupovat až do výšky 300 metrů páru, pojmenoval tyto končiny **Valley of Ten Thousand Smokes**. Údolí 10 000 kouřů. Již v roce 1918 bylo území kolem údolí Katmai prohlášeno národním památkem, roku 1980 národním parkem a rezervací. Za tu dobu se vulkanická

„Když plují lososi do zálivu, vyhoupe se počet obyvatel u Bristol Bay na Aljašském poloostrově, 450 kilometrů jihozápadně od Anchorage, z 1 500 na 27 000,“ vypráví Tim Cook z malé vesničky Naknek u ústí stejnojmenné řeky. Ze zhruba 58 milionů lososů, vracejících se do pěti řek, ústících do Bristol Bay, jich v neúspěšnějších letech uvízne v sítích během několika málo týdnů 44 milionů. Rybolov je nesmírně tvrdé podnikání, kterému někdy napomáhají i baseballové pálky a pěstí. Tim Cook se usmívá: „Sítě se vyhazují na vteřinu přesně v okamžiku, který stanoví rybářský úřad. Každý ví, že největší množství losů chytíš za prvních pět minut.“ Posádky pracují s přesností stroje – však také lososi

Lososi v Naknek River

jsou cenným artiklem. Rybářskými společnostmi najaté *spotter plans*, pozorovací letouny, prozkoumávají Bristol Bay ze vzduchu, aby právě ony zaměřily táhnoucí lososy jako první. Dole se navzájem sledují čluny. Posádky jsou nervózní. Nezřídka pracují 72 hodin nepřetržitě, nervy napjaté k prasknutí a v boji o nejlepší loviště do sebe lodě někdy vrazí. Vzuřující, ale také nebezpečné období. **Combat-fishing** – bojové rybaření tomu tak říká. „Samozřejmě že správa rybářství komerčního odchytu lososů bedlivě sleduje,“ potvrzuje Tim Cook. „Těch několik dní nebo týdnů, po které trvá období lovu, se plánuje po minutách. Vládní zaměstnanci nadto počítají lososy, kteří přes všechny nástrahy projdou

do řek, kde se třou. Důležité je, aby mezi koncem června a polovinou července vyplulo vzhůru po Naknek River milion lososů. Tím se zajistí další existence celé populace.“ Když je lovná sezona u konce, zavládne na Bristol Bay zase klid. Kromě hnědých medvědů loví už jen domácí pro vlastní potřebu. Zima je přede dveřmi a kolem osady táhnou až patnáctitisícová stáda sobů. Tim Cook, který v roce 1973 přišel na Aljašku jako profesionální rybář, vodí dnes z King Salmon a Nakneku návštěvníky na některá pozoruhodná místa „boje o lososa“. Informace: Bristol Bay Tours, Tim Cook, P.O. Box 142, Naknek, AK 99 633, tel.: (907) 246 42 18.

činnost v oblasti značně uklidnila. Katmai National Park (16 600 kilometrů čtverečních) leží necelých 500 kilometrů jihozápadně od Anchorage. Linkové lety dopravují každodenně návštěvníky z Anchorage do obce **King Salmon** u **Bristol Bay** (informace: Mark Air, tel.: 1-800 478 44 10). Z této obce odlétá několikrát denně letadlo do centra parku, **Brooks Camp** (informace: Katmai Air, tel.: 907-246 34 65). Turisté se zde mohou ubytovat v tiché Brooks Lodge (tel.: 907-243 54 48). National Park Service provozuje prosté, ale značně frekventované tábořiště. Každý návštěvník se musí hned po přistání hlásit v kan-

celáři národního parku strážci Brooks Camp.

K vrcholným zážitkům v Katmai National Park patří setkání s pobřežním medvědem hnědým, třeba u **Brook Falls**. K vodopádům vede půlhodinová pěší stezka. Je zajímavé pozorovat medvědy při lovu lososů – své hlavní obživy. Od Brooks Lodge se pořádají výlety do Valley of Ten Thousand Smokes, vzdáleného 23 mil. Lze tu podniknout dvou- až tříhodinový pěší okruh po mohutných vrstvách popela k **Ukak River**.

Informace: Katmai National Park, P.O. Box 7, King Salmon, AK 99 613, tel.: 907- 246 33 05.

Výbuch sopky Novarupta pokryl Valley of Ten Thousand Smokes dvouseťmetrovou vrstvou popela.

Kolébka větrů

Řetězec ostrovů Aleuty drží dva neobvyklé rekordy: **Amatignak Island** je nejzápadnějším bodem USA, **Semisopchnoi Island** bodem nejvýchodnějším: uprostřed cca 2 000 kilometrů dlouhého pásu ostrovů totiž probíhá datová hranice. Aleuty jsou souostroví bičované větrem, které vybíhá do Beringova moře jako dlouhý zahnutý prst. Klima na ostrovech, nazývaných též „kolébkou větrů“, je dáno polohou mezi dvěma světovými moři, teplým Tichým oceánem a chladným Beringovým mořem.

Souostroví sopek

Asi 1 300 kilometrů dlouhý let z Anchorage na **Unalasku**, hlavní sídlo souostroví, trvá asi dvě hodiny (informace: Alaska Airline, tel.: 907-266 76 00). Jedna sopka se sněhovou čepičkou tu stojí vedle druhé, celkem je jich asi 57. Z tohoto počtu je jich 27 stále ještě aktivních, 13 strmí svými vrcholky do výšky až nad 1 500 m n. m. **Shishaldin Vulcan** na **Unimak Island**, vysoký 2 857 m n. m., je ze všech nejvyšší. Počítáme-li výšku ze dna moře, měří sopka dokonce 9 897 metrů.

Ohromné tlaky pod mořským dnem způsobují, že proces vzniku nových ostrovů neustává. Dvě kontinentální kry, aleutská a pacifická, se tu pohybují směrem k sobě. Tam, kde se setkávají, se aleutská deska vsunuje pod pacifickou. Tato

„nárazníková zóna“ s mnoha vulkány se označuje jako *Ring of Fire*.

Mezi květnem a zářím lze jednou za měsíc podniknout trajektem *Tustumena* po Aleutách z Kodiaku (odjezd vždy ve středu odpoledne) celkem šestidenní instruktivní okružní plavbu. Cesta je přerušena několika zastávkami v osadách **Chignik, Sandpoint, King Cove, Cold Bay a False Pass**. Cílem je osada **Unalaska**. Odtud vyplouvá *Tustumena* na zpáteční cestu do Kodiaku (informace: Alaska State Ferries, tel.: 1-800 642 00 66).

Osídlení Aleut

Předchůdci Aleutů přišli asi před 8 000 lety z Asie. Když se v roce 1741 objevili na ostrovech první Rusové, žilo tu na 12 000 Ununganů, jak si Aleuté sami říkají. Kapitánem Rusů byl Dán Vitus Bering. Zcela zesláblý strádáním po cestě a nemocný kurdějem zemřel na jednom z aleutských ostrovů, jenž pak byl po něm pojmenován a dnes patří k Rusku. Když se Beringova loď *St Peter* vrátila do Ruska, členové posádky, kteří přežili, blouznili o pokladech kožešin na ostrovech. Brzy nato se asi 1 000 Ununganů na ostrově Unalaska ocitlo tvář v tvář pronikajícím ruským obchodníkům s kožešinami. Ti převzali aleutský výraz pro pevninu – *Alaxsxa*, a tak vzniklo dnešní jméno Aljaška.

Unalaska

– „hlavní město“ rybářů

V Unalasci, hlavním sídle ostrovního řetězce, žije asi 4 500 obyvatel. Většina z nich jsou Aleuté. Avšak během intenzivní rybolovné sezóny od září se tento počet vždycky zčtyřnásobí.

Žádný jiný přístav v USA nepřekoná místní přístav **Dutch Harbor** v množství a kvalitě naložených ryb. Nejlepším noclehem v Unalasci je nový hotel *The Grand Aleutian* (informace: tel.: 907-581 38 44). V hotelu je i **Visitors Bureau**, odkud lze zařídit různé výlety, například vyjíždky na člunech nebo rybaření na volném moři (informace: Visitors Bureau, tel.: 907-581 26 12).

Pozoruhodnou podívanou skýtá půvabný starý kostel **Church of the Holy Ascension of Christ**, který je již více než sto let symbolem Aleut. Pravoslavný kostel se dvěma cibulovitými kopulemi, nazývaný „aleutská katedrála“, byl postaven v letech 1894–1896 a je druhým nejstarším kostelem na Aljašce. Sousední **Bishop's House** byl postaven v roce 1882 v San Francisku, poté byl rozebrán a převezen na Aljašku.

Nádherná je i plavba na **Mt. Ballyhoo** na ostrově **Amaknak** naproti Unalasci. Za druhé světové války byla tato hora přeměněna ve vojenskou základnu. **Attu Island** je jediná oblast USA, na niž dopadly

Na Aleutské ostrovy, bičované stálým větrem, se dostaneme pouze lodí nebo letadlem.

za války japonské bomby. Je odtud podmanivý výhled na Unalasku a Dutch Harbor.

Ostrov **St Paul** (800 obyvatel) v Beringově moři, jeden ze dvou Pribilovových ostrovů, má plochu sice jen 114 kilometrů čtverečních, zato jeho živočišný svět představuje nesmírné bohatství. Na březích ostrova lze spatřit na milion tuleňů. K tomu je třeba přičíst dva miliony mořských ptáků, mimo jiné papušků, z nichž někteří sem přilétají ze vzdálených zemí, např. až z Argentiny. Asi 75 kilometrů jižně od St Paul leží **St George**, druhý Pribilovův ostrov. Na letišti pár mil za St Paul, hlavním ostrovním sídlem, pravidelně přistává linka společnosti Reef Aleutian Airways z Anchorage (informace: tel.: 907-243 47 00).

Ráj zvířat

Pribilovovy ostrovy je nejvýhodnější navštívit v rozmezí od poloviny května do konce srpna. Mezi polovinou května a začátkem června přilétají na St Paul tažní ptáci z Asie. Koncem května rozkvétá tundra a objevují se první tulení samci, aby si zajistili nejvýhodnější místa, v červnu přicházejí samičky. Nejvhodnější dobou pro pozorování je červen až začátek září.

Jediným hotelem na ostrovech je King Eider Hotel (informace: Tanadgusex Corporation, tel.: 907-278 23 12). Od hotelu se podnikají výlety do čtrnácti chráněných oblastí, ve kterých přicházejí na svět malí tuleni.

Na St Paul v Beringově moři žije v červnu až září kolem jednoho milionu tuleňů.

Středem Aljašky protékají dva mohutné toky a v nevelké vzdálenosti od sebe se vlévají do Beringova moře: řeka Yukon (kolem 3 000 kilometrů) a řeka Kuskokwim (kolem 1 000 kilometrů). Jsou to nejdelší aljašské řeky.

Kolem Kuskokwim River

Největšími místy na Kuskokwim River jsou **McGrath** (550 obyvatel), **Sleetmute** (80 obyvatel), **Aniak** (250 obyvatel) a **Bethel** (4 800 obyvatel). Linkovými letadly se z Anchorage dostaneme do Bethelu a McGrathu, do ostatních obcí existuje letecké spojení z Bethelu. V těchto zapadlých osadách tluče pravé srdce Aljašky. V McGrathu i v Bethelu se nachází několik restaurací a je zde i možnost příjemného ubytování (informace: City of McGrath, P.O. Box 30, McGrath, AK 99 627, tel.: 907-524 38 25 a City of Bethel, P.O. Box 388, Bethel, AK 99 559, tel.: 907-543 20 47).

Bethel, pouhých 150 kilometrů od ústí řeky, je jedním z největších sídel na západní Aljašce. Je velmi výhodné navštívit odsud **Yukon Delta Wildlife Refuge** (informace: Yukon Delta National Wildlife Refuge, P.O. Box 346, Bethel, AK 99 559, tel.: 907-543 31 51). Přírodní rezervace o rozloze 7 930 kilometrů čtverečních zahrnuje ústí řek Kuskokwim a Yukon. Její ochrana se vztahuje na jedno z nejvýznamněj-

ších líníšť vodního ptactva na Aljašce. Bylo evidováno více než 220 druhů ptactva, z nichž 140 hnízdí v parku. V létě tu žije půl milionu hus, 1,5 milionu kachen a

Tip

Nefalšovaná eskymácká kultura

Kotzebue (3 800 obyvatel) není jen největším eskymáckým sídlem na Aljašce, ale také hospodářským střediskem rozlehlé spádové oblasti o rozloze 125 000 čtverečních kilometrů. Město leží 40 kilometrů severně od polárního kruhu na severozápadním pobřeží Aljašky. Každodenní lety z Anchorage směrem na Nome zpřístupňují Kotzebue i pro krátké návštěvy. Za shlédnutí tu stojí především NANA-Museum of the Arctic s řezbami do slonové kosti a tradičními tanečními produkcemi (otevřeno červen-září denně 8.30-17.30 hod.). Během Northwest Trade Fair pořádají obyvatelé tradiční závody. Informace: City of Kotzebue, P.O. Box 46, Kotzebue, AK 99 752, tel.: (907) 442 34 01.

10–20 milionů dalších vodních ptáků.

Na **Nunivak Island** (3 000 kilometrů čtverečních) před západním pobřežím Aljašky bylo v roce 1935 vypuštěno stádo pižmoňů. Ti se stali základem několika stád žijících dnes na Aljašce. Původní aljašští pižmoni byli okolo roku 1865 vyhlazeni intenzivním lovem.

Yukon – tepna Aljašky

Při kanoistické túře po řece Yukon

Nome – až na postranní čáře

Abychom se dostali do Nome, jednoho z nejdleších míst na Aljašce, je nutno absolvovat dlouhou cestu.

Na samém severozápadě „mrazícího boxu Ameriky“, pouhých 300 kilometrů od Ruska, leží obec mající 4 500 obyvatel, z nichž je 54 procent Inuitů.

Nevede sem žádná silnice. Živí se tu těžbou zlata – ta zde má tradici od roku 1900 (roku legendární zlaté horečky) a v novější době je oživena mimo jiné i díky vzrůstající turistice.

Každý rok v březnu se Nome objeví na obrazovkách celého světa, když po vysílajících 1 860 kilometrech sněhem a ledem dorazí do malého města u Beringova moře první speženi s tažnými psy ze závodu Iditarod.

Jména šampionů jako Susan Butcher, Rick Swenson, Martin Buser či Jeff King zná každý aljašský školák, stejně jako jméno Joe

Redington starší, kterého roku 1973 napadlo, že by se dal oživit „běh se sérem“ z roku 1925, tentokrát ovšem jako velká sportovní událost. Pozadím tohoto běhu byla epidemie záškrtu, která Nome postihla v roce 1925. Protože letadla tehdy k dispozici nebyla, prošlo dvacet nejlepších vodičů psů za 127 hodin více než 1 100 kilometrů sněhovou pustinou až do Nome. Sérum zůstalo neporušeno, lidé byli zachráněni. Příjem let proudovým letadlem společnosti Alaska Airline z Anchorage do Nome trvá v současnosti 75 minut. Odtamtud mohou turisté hned pokračovat do sousedního Ruska. Hranice, více než čtyřicet let uzavřená, byly v roce 1988 otevřeny. Let na nejbližší ruské letiště Providenijské trvá pouze jednu hodinu.

Přesto však „papírově“ trvá celý jeden den, protože mezi Sibiří a Aljaškou vede mezinárodní datová hranice. V Nome je možno si v *Car rental* půjčit také auto a projet si jediné tři úseky silnice v tomto kousku světa. Do Councilu je to 72 mil. V létě tam nežije o mnoho víc než třicet lidí. V zimě poklesne počet obyvatel na pouhé dvě rodiny. Obyvatelé Nome tam rádi zajíždějí, protože 65 mil od holého pobřeží tu narazí na první stromy. Druhá silnice, Taylor Road, vede ke starým dolům z doby zlaté horečky, vzdáleným 85 mil. Ten, komu ještě zbývá alespoň trochu času, může na pláži v Nome zkusit štěstí při rýžování zlata. Informace: Nome Convention & Visitors Bureau, P.O. Box 240, Nome, AK 99 762, tel.: (907) 443 55 35.

mezi **Tanana** (400 obyvatel) a **Saint Marys** (500 obyvatel), posledním větším sídlem na řece, se setkáme s mnoha různými podobami Aljašky. Asi po týdnu putování dorazíme do **Ruby** (necelých 300 obyvatel), kde již několik desetiletí žije ve srubu Wolfgang Hebel, umělec Yukonu. Vyučený sklář z Brunšviku tu uvízl po kanoistické túře na Yukonu a v malé indiánské vesnici pak profesionálně uplatnil své řemeslnické záliby: z prehistorických mamutích kostí, losího paroží a z mrožích klů vyřezává tra-

diční motivy (Wolfgang Hebel, P.O. Box 23, Ruby, AK 99 768, tel.: 907-468 44 46).

Po další cestě míjíme na východním břehu **Innoko National Wildlife Refuge** (15 580 kilometrů čtverečních). V chráněné oblasti s nesčetnými malými jezery podél **Innoko River** hnízdí více než 100 000 vodních ptáků. Pro mnoho vlků, medvědů grizzly, černých medvědů a losů je to důležitý biotop. Do parku přicházejí i sobi, když je v zimě vyžene z hor hluboký sníh (informace: Innoko National Wild-

Uzený losos je i v současnosti důležitou součástí zásob na zimu – stejně jako tomu bylo před dvěma sty lety.

life Refuge, P.O. Box 69, McGrath, AK 99 627, tel.: 907-524 32 51).

Od osady **Nulato** teče řeka Yukon téměř rovně na jihozápad. Teprve u osady **Holy Cross** (300 obyvatel), přibližně 500 kilometrů před Beringovým mořem, se opět obrací na západ.

Konečnou stanicí cesty po řece Yukonu je **Saint Marys**, která se nachází na začátku obrovité yukonské delty. Tato obec, ztracená v pustině, v níž je k dispozici jen prosté ubytování a malá restaurace, má pravidelné letecké spojení s Anchorage. Do letadla si s sebou můžeme vzít sbalený skládací člun.

Pod zkušeným vedením lze na Yukonu nebo na jeho mnohem užším, zato nesmírně půvabném přítoku **Nowitna River** v **Nowitna Wildlife Refuge** podniknout ka-

noistickou túru (informace: Alex Tarnai, P.O. Box 70 187, Tanana, AK 99 777, tel.: 907-366 72 25).

Tip

„Grand Canyon“ na Noatak River

Pod ochranu Noatak National Preserve (26 000 čtverečních kilometrů) severovýchodně od Kotzebue na severozápadě Aljašky spadá největší dosud nedotčené říční koryto v USA. Na své 680 kilometrů dlouhé pouti zformoval Noatak River mj. „Grand Canyon“. Řeka je mezi kajakáři velmi oblíbená. Kromě úseků divoké vody poblíž prameniště teče většinou klidně. Do parku se lze dostat linkovým spojením z Fairbanksu nebo Anchorage do Kotzebue přes Bettles / Evansville a dále charterovými letadly. Informace: Noatak National Preserve, P.O. Box 10 29, Kotzebue, AK 99 752, tel.: (907) 442 27 60.

Základní informace o cestování od A do Z

A

Alkohol

V Kanadě se smí alkohol kupovat a konzumovat až od 19 let. Na Aljašce je tato hranice ještě vyšší, 21 let. Lihoviny se dostanou jen ve speciálních obchodech (*liquor stores*), barech a v některých supermarketech. Alkohol se zásadně podává jen v licencovaných (*licensed*) restauracích. V některých obcích, v nichž žijí Eskymáci a indiáni, je absolutní zákaz alkoholu. Tady se proti zákonným ustanovením prohřešuje již ten, kdo si s sebou veze alkohol v malém množství pro vlastní potřebu.

Autobusy

Autobusová síť je poměrně řídká. Autobusy *Inter-City* i kontinentální autobusy jsou cenově výhodné i pohodlné; mají klimatizaci, toaletu a velký prostor pro nohy. *Greyhound Canada*, největší podnik autobusové dopravy, zajišťuje například spojení mezi Ontariem na východě a Vancouverem na západě. Jiné velké autobusové linky zajišťují dopravu mezi jednotlivými provinciemi a regiony. Nabídka autobusových spojů na Aljašce je obdoba.

Automobil: půjčovny

Pro cesty v Kanadě a na Aljašce se doporučuje půjčit si auto, protože systém místní veřejné dopravy není příliš dobře vybudován. Měli bychom se však před počátkem cesty rozhodnout, jaké auto si chceme zapůjčit a od kterého poskytovatele těchto služeb. Především bychom si měli

položit otázku, zda je pro naši cestu nejúčelnější obytný vůz (*motorhome*), *pickup-camper*, osobní auto nebo terénní vůz. V odlehlých končinách jako například na Demster Highway či na Delton Highway může být terénní auto velmi užitečné.

Nabídková paleta je jak v Kanadě tak na Aljašce velmi bohatá. Jsou zde pochopitelně přítomny i filiálky velkých firem jako *Avis* a *Hertz*, s nimiž se setkáme v mnoha zemích na celém světě. Předpokladem pro půjčení auta v USA a v Kanadě je stáří nejméně 21 let, některé firmy požadují dokonce věk 25 let. V zásadě stačí národní řidičský průkaz. Mezinárodní průkaz se vyžaduje tehdy, jestliže se auto půjčuje na delší dobu.

V půjčovně je obsaženo povinné ručení. Většina půjčoven nabízí za určitý další poplatek pojištění proti škodám vzniklým při nehodě a proti požadavkům na náhradu škody a separátní pojištění spolucestujících. Na vypůjčení auta, ať již osobního nebo obytného, je prakticky nezbytné vlastnit kreditní kartu (např. *Euro Card*); většina firem nepřijímá hotové peníze. Na velkých letištích, např. v Anchorage, nás k autu, které jsme si vypůjčili, odveze servisní auto půjčovny. Před nástupem cesty bychom si měli přezkoumat stav auta. Závady je nutno okamžitě ohlásit. Důležité je také dát si před jízdou důkladně vysvětlit, jak auto funguje. Měli bychom například vědět, jak se v obytném voze vyměňuje plynová bomba, kudy se napouští pitná voda respektive vypouští voda odpadní. Je nutno zkontrolovat i nářadí:

neměl by chybět hever, klíč na kola a rezervní kanystr. Auto je třeba převést zpět s plnou nebo s prázdnou nádrží, podle konkrétní smlouvy. Ten, kdo auto vrací na jiném místě, než kde si je vyzvedával, musí být připraven na to, že zaplatí poplatek (*drop-off-charge*).

Jak na Aljašce, tak v Kanadě platí absolutní zákaz alkoholu za volantem. A třebaže to zní puritánsky: ve voze se ani nesmí převážet žádná otevřená láhev nebo plechovka s alkoholickým nápojem. Jako člen evropského automobilového klubu obdrží řidič od *Triple A* (tj. AAA – *American Automobile Association*) a *CAA (Canada Automobile Association)* bezplatné informace a vynikající mapy. Velice užitečná je *Tour Book* s důkladným výčtem všech atraktivních pamětihodností a s mnoha informacemi o kempech. V případě problémů je řidiči poskytnuta pomoc (například při nehodě).

B

Banky

Kanada: otevřeno po-pá 10-16 hod., v některých místech i déle. Mnoho bank otevřeno i v sobotu dopoledne.

Aljaška: otevřeno zpravidla po-čt 9.30-16.30 hod. a pá 9.30-17 hod. O víkendech a svátcích je zavřeno. Bankomaty (*Automated Teller Machines*) jsou k dispozici nonstop. Zpravidla akceptují i mezinárodní kreditní karty.

Benzín

Benzín (*gas*, respektive

gasoline) je k dostání jako normal (*regular*) a super (*premium*). Koupit lze i bezolovnatý benzin (*lead free*) a naftu. Zatímco v Kanadě není přívětivý pumpař ničím neobyčejným (*full service*), je na Aljašce pravidlem samoobsluha (*self service*). Servisní síť kolem *highways* je dobře vybudována, v důsledku ohromných vzdáleností však není tak hustá jako v Evropě. Při pečlivém plánování nám benzin ani nafta nedojde. Jelikož při nepřiznivém počasí, například po deštích či na nevyzpytlých silnicích, může spotřeba pohonných hmot podstatně stoupnout, měli bychom si s sebou vždy vézt plný rezervní kanystr. Ten, kdo se vydá na extrémní severozápad a do odlehlých částí Aljašky, měl by respektovat kilometrovník *The Milepost* (k dostání v každém lépe zásobeném stánku s novinami) a jeho spolehlivé údaje o možnostech tankování a nákupech.

Pohonné hmoty jsou na Aljašce ve srovnání s evropskými asi o polovinu levnější. Prodává se po galonech (1 galon = 3,6 litru). V Kanadě je cena podstatně vyšší a v závislosti na oblasti silně kolísá.

C

Clo

Základní informace o celních předpisech lze nalézt na oficiálních internetových stránkách Ministerstva zahraničních věcí ČR www.mzv.cz. Dovoz potravin, zeleniny, masa a mléčných produktů, které snadno podléhají zkáze, je zakázán. Pro osobní potřebu je povoleno dovést potraviny v konzervách a kousek

vzduchotěsně zabaleného sýra. U tabákových výrobků je v Kanadě limitem 200 cigaret, respektive 50 doutníků anebo 250 gramů volného tabáku. Do Kanady lze nadto bez cla dovézt 1,14 litru alkoholických nápojů, na Aljašku jeden litr vysokoprocentního alkoholu. Dovážené dárky nepodléhají clu do celkové výše 60 dolarů, na Aljašce až do výše 100 dolarů. Pro spotřební předměty jako je oblečení, ozdobné předměty, určené k vlastní potřebě, a vybavení ke kameře neplatí žádná omezení. Na Aljašku se nesmí dovážet zboží ze země, na něž se vztahuje bojkot USA (např. Libye a Kuba). Lovecké zbraně pro účely lovu jsou povoleny, při vjezdu však musejí být deklarovány. Informace týkající se lovu lze obdržet v turistických informačních kancelářích.

Č

Čas

V Albertě a na východě Britské Kolumbie platí *Mountain Time* (SEČ minus 8 hodin). Ještě o další hodinu jsme zpožděni na západě provincie Britské Kolumbie (*Pacific Time*, SEČ minus 9 hodin). Toto časové pásmo platí i pro teritorium Yukon. Na Aljašce platí *Alaska Time* (SEČ minus 10 hodin), s výjimkou západních částí Aleut (*Hawai-Aleutian-Time*; SEČ minus 11 hodin).

D

Diplomatická zastoupení

Řada důležitých adres je uvedena na internetových stránkách Ministerstva zahraničních věcí ČR www.mzv.cz.

Kanada:

Velvyslanectví Kanady v České republice
Mickiewiczova 6
Praha 6 - Hradčany
tel.: 2431 1108
Velvyslanectví České republiky v Kanadě
Embassy of the Czech Republic
251 Cooper Street
Ottawa, Ontario K2 0G2
Canada
tel.: 001613 / 562 38 75
fax: 00 1613/5623878
e-mail: ottawa@embassy.mzv.cz
Honorární konzulát České republiky v Kanadě
Honorary Consulate of the Czech Republic
2800, 801 6th Avenue SW
Calgary, Alberta T2P 4A3
Canada
tel.: 001403/267 84 00
fax: 001403/264 94 00
Honorární generální konzulát České republiky v Kanadě
General Honorary Consulate of the Czech Republic,
P.O. Box 48800, 2100-1111
West Georgia Street,
Vancouver, British Columbia,
V7X 1K9
Canada
tel.: 001604/6617530
fax: 001604/6880829

USA:

Velvyslanectví USA v České republice
Tržistě 15/365
Praha 1 - Malá Strana
tel.: 57 53 06 63
Velvyslanectví České republiky v USA
Embassy of the Czech Republic,
3900 Spring of Freedom Street,
N. W., Washington D.C. 20008,
United States of America
tel.: 001202/2749100,
KO-2749103
e-mail: washington@embassy.mzv.cz

fax: 001202/9668540
Honorární konzulát České republiky v USA
Honorary Consulate of the Czech Republic,
2110 Powers Ferry Rd.,
Suite 220
Atlanta, GA 30339
United States of America
tel.: 001907/2742602
fax: 001907/2582001
e-mail: fnosek@alaska.net

Doprava na místo

Do západní Kanady či na Aljašku se ze střední Evropy letadlem dostaneme za méně než deset hodin. Cílovými letišti je v Kanadě Calgary, Edmonton a Vancouver, na Aljašce Anchorage. Většinou se vyplácí porovnat si ceny různých linek i leteckých společností. Doprava lodí je do značné míry vyhrazena těm, kdo si rezervují velkou plavbu po turistických zajímavostech. Zajímavé spojení mezi Kanadou a Aljaškou nabízejí luxusní turistické lodě, které se od května do září plaví ze San Franciska po Inside Passage do Anchorage na Aljašce. Už sama doprava autem z Kanady na Aljašku po souši je jedním z vrcholných zážitků při cestě na Sever. Nejpriznivější spojení se nabízí po Alaska Highway. Začíná v Dawson Creek v Kanadě a končí po 2 444 kilometrech ve Fairbanksu na Aljašce. Povrch silnice je dobrý, lemovaný hustou sítí servisů.

Dopravní předpisy

Dopravní předpisy se příliš neliší od předpisů evropských. Jak v Kanadě, tak i na Aljašce se jezdí vpravo. V Kanadě se vzdálenosti a omezení rychlosti udávají v kilometrech, na Aljašce v milích za hodinu (*miles per hour – mph*). Platí

všeobecné omezení rychlosti na 100 km/h (55 mph) na dálnicích a 50 km/h (25-30 mph) ve městech a ostatních obcích. Bezpečnostní pásy jsou povinné. Pěší mají v každém případě přednost. Není dovoleno projíždět v žádném směru kolem stojících školních autobusů, jimž blíká varovné osvětlení (všechny blinkry najednou). Při červené na semaforu je dovoleno zahýbat doprava. Předtím však musí být vozidlo uvedeno do klidu. Nesmí být narušována plynulost provozu.

E

Elektrický proud

Elektrické napětí na Aljašce je stejné jako v ostatních státech USA: 110 až 115 voltů (Kanada: 110 až 125 voltů). Mohou být tudíž užívány jen takové evropské přístroje, jejichž napětí lze přepnout. Frekvence střídavého proudu je však vyšší: nikoli 50, nýbrž 60 hertzů. Rada elektrických přístrojů to snese bez úhony. Pokud si nejsme jisti, měli bychom se poradit v odborném obchodě. Tam dostaneme i adaptér.

I

Informace

Kanada:
V jednotlivých provinciích existuje téměř v každé obci *Tourist Information, Travel Info* nebo *Visitor's Centre*.
Alaska Public Lands Information Centre
605 W. Fourth Ave.
105 Anchorage 99 501-5162
tel.: (907) 271 27 37
Alaska Public Lands

Information Centre
250 Cushman St.
1A Fairbanks
Alaska 99 701-4640
tel.: (907) 451 73 52

Bureau of Land Management
222 W. Seventh Ave
13 973B Anchorage
Alaska 99 513-7599
tel.: (907) 271 59 60

Forest Service Information Centre
Centennial Hall
101 Egan Dr. Juneau
Alaska 99 801
tel.: (907) 586 87 51

J

Jídlo a pití

V restauracích vyšší třídy se doporučuje předem se ohlásit. V restauraci host vyčká, dokud mu nepřidělí místo. Na děti jsou tam připraveni; nabízejí dětské talíře s menšími porcemi a náležitě sníženými cenami. Snídaně (*breakfast*) se obvykle konzumuje v časovém rozmezí od 7 do 10 hodin, oběd (*lunch*) mezi 11.30 a 14 hod. a večeře (*dinner*) v době od 17 do 22 hodin. Nejen ve městech, ale i na venkově se jí dobře a vydatně. Ten, kdo se vydá na cesty po Kanadě a Aljašce, objeví tam všude kvetoucí kulturu *fast-food*. Na prvním místě je to pochopitelně i v Evropě známý McDonald's. Malé a často nenápadné restaurace dokáží jazyku nabídnout skvělé zážitky. Tak třeba ke snídani šunku s vejci (*bacon & eggs*), servírovanou s lívanečky. Na ty se nalije javorový sirup. K tomu se dávají opečené brambory (*hash browns*). Na kanadskou a aljašskou kávu si je nutno napřed zvyknout, neboť je ve srovnání

s evropskou velmi řídká. Platí se zpravidla za první šálek, další doliť (*refills*) nestojí nic.

K

Kempování

Sít komerčních kempinků je jak v Kanadě, tak na Aljašce relativně hustá. Téměř všechna tábořiště nabízejí solidní komfort, v odlehlejších končinách nám horkou vodu a vykachičkovanou koupelnu často vynahradí jedinečná poloha a divoká příroda kolem dokola. Během hlavní sezony bývají však kempy plné už záhy odpoledne. Obecně platí, že kempování patří k životu obyvatel Aljašky a Kanady stejně samozřejmě jako snění k zimě a komárů k létu. Tábořiště jsou tedy dobrou příležitostí, jak navázat kontakt s domácími obyvateli. V odlehlejších oblastech je samozřejmě, že se smí přenocovat volně v přírodě v obytném autě nebo ve stanu. Vždycky je ovšem nutno se ujistit, že nejsme na soukromém pozemku. Neexistuje žádný soupis tábořišť pro celou Kanadu. Mnoho provincií však vydává vlastní průvodce po tábořištích. Pro Kanadu lze informace obdržet u Canadian Tourist Commission, pro Aljašku u Alaska Campground Owner's Association
P.O. Box 84 884
Fairbanks, AK 99 708
tel.: (907) 883 58 77.

Kouření

Na úřadech a v ostatních veřejných budovách i na letištích je kouření zásadně zakázáno. Restaurace mají většinou zvláštní odděly pro kuřáky a nekuřáky. Totéž platí i pro

mnoho hotelů, v nichž bývají pokoje, kde je kouření absolutně zakázáno. Rovněž na vnitrozemských leteckých linkách platí zákaz kouření.

L

Lékárny

Lékárny jsou označeny jako *Pharmacies*. Často bývají i v některém oddělení supermarketu. Mnoho léků je k dostání bez receptu.

Letecká doprava vnitrozemská

Sít vnitrostátních linek je v Kanadě i na Aljašce skvěle vybudována. Mezi všemi většími městy existuje každodenní letecké spojení, které výborně obstarávají např. *Alaska Airlines* či *Canadian Airlines*. Téměř do všech ostatních míst létají regionální letecké společnosti, které nezřídka zajišťují i poštovní služby. Zahraniční turisté mohou s využitím své zaoceánské letenky pro vnitrokanadské lety uplatňovat u velkých leteckých společností nárok na speciální tarif, který je však nutno domluvit již v domě ve vlasti.

M

Míry a váhy

V Kanadě je oficiálně zaveden decimální systém. Tradice je však někde silná, a tak se stále ještě tvrdošíjně drží staré anglické míry. Anglické míry nadále platí na Aljašce, ač i tam se postupně (například v národních parcích) prosazuje metrický systém.

N

Nákupy

V Kanadě a na Aljašce je mnoho supermarketů otevřeno 24 hodin denně, sedm dní v týdnu. Žádná zavírací doba stanovena není. Malé obchody mají otevřeno většinou od 9 do 18 hod. Může být zajímavé vyjít si na nákup do některých z mnoha *malls*, zastřešených a vesměs vkusně zařízených nákupních center. Zdaleka největším a nejznámějším z nich je West Edmonton Mall (viz str. 29).

Nouzové volání

Pokud v Kanadě nebo na Aljašce zvolíme na telefonu číslo 911, dovoláme se na hasiče, policii nebo na záchranku. Pro zátkory v Kanadě je v zásadě kompetentní kanadská policie, *Royal Canadian Mounted Police (RCMP)*. Na Aljašce zní označení státní policie *Alaska State Troopers*. Každé město kromě toho provozuje svůj vlastní *City Police Department*. V národních parcích jsou pověřeni řešit veškeré problémy *rangeri* (v Kanadě se nazývají *park warden*). Volající, který má pro nouzové volání k dispozici pouze veřejnou telefonní stanici, musí napřed vypočít operátora (číslici 0), který ho informuje o tom, kam volat.

Noviny a časopisy

Jedinými novinami rozšířenými po celé Kanadě jsou *Globe and Mail*, vycházející v Torontu. Jinak má každé větší město své vlastní noviny. Nejvýznamnějšími novinami na Aljašce je deník *Anchorage Daily News*. Z dalších asi třiceti novin a časopisů, deníků i týdeníků, které v zemi vycházejí, je nejrozšířenější

Fairbanks Daily News Miner, se sídlem ve Fairbanksu. V souladu s názorem mnoha obyvatel Aljašky, žijících hluboko v lesích, že lesy a hory tohoto státu jsou světem sám pro sebe, omezuje se zpravodajství mnoha newspapers na lokální události.

P

Peníze

Kanada: 1 kanadský dolar (CAD) = 100 centů. Mince existují v hodnotě 1, 5, 10, 25 a 50 centů a 1 a 2 dolary. Bankovky jsou v hodnotě 5, 10, 20, 50 a 100 dolarů. **Aljaška:** Na Aljašce platí měna USA, dolar. Běžnými bankovkami jsou bankovky v hodnotě 1, 2, 10, 50 a 100 dolarů. Vzhledem k tomu, že se vnějškově téměř neliší, je nutno dávat si dobrý pozor. Nedoporučuje se příliš spoléhat na stodolarovky. Z obav před falšování nejsou často – a to ani u benzinových pump – přijímány. V celé Severní Americe jsou obvyklým platebním prostředkem kreditní karty. Karty Euro Card/Master Card jsou všude akceptovány stejně tak jako jiné známé karty. Ten, kdo si chce půjčit auto, potřebuje kreditní kartu jako záruk. Kreditní karta je většinou nepostradatelná i v případě nemoci. V odlehlých končinách však také rádi vidí hotové peníze (cash). Jako platební prostředek jsou kromě toho oblíbeny také cestovní šeky, musejí však být vystaveny v Kanadě na kanadské a na Aljašce na americké dolary. Těmito cestovními šeky lze platit jak v supermarketu, tak i u benzinové pumpy, stejně jako hotovými penězi. Ten, kdo si přesto musí vyměnit peníze, může tak učinit v bankách ne-

bo na mezinárodních letištích.

Pošta

I když má vesnice pouhých 50 obyvatel, *post office* v ní určitě existuje. Například v odlehlých severských aljašských oblastech jsou pošty oblíbeným komunikačním střediskem, protože listonoše, kteří by zásilkou doručili, tu nemají. A tak místem, kde se lidé setkávají, je právě pošta, někdy zároveň i obchod se zbožím smíšeným a benzinová pumpa. Doručovací lhůta do Evropy nebo naopak je zhruba týden. Pokud si chce turista dát zaslat zásilku poste restante, musí ji odesílatel adresovat takto: *Jméno příjemce c/o general delivery Main Post Office město / obec Alaska / kanadská provincie USA / Kanada*. Zásilkou *general delivery* jsou uloženy na poště asi měsíc, pak se odesílají zpět.

S

Spropitné

Vzhledem k tomu, že obslužné, například v restauraci, není zahrnuto v účtu, očekává se sprostné ve výši 15 až 20 procent účtovaného obnosu. Totéž platí i u holičů a taxikářů. Stejně tak se dává pár dolarů vedoucím výpravy, průvodcům a pokojským. Hotelovým liftboyům se dává sprostné zhruba ve výši jednoho dolaru.

Stopování

Hitchhiking není zakázán a s oblibou se praktikuje, například v národních parcích Skalnatých hor, ale i na odlehlé Aljašce. Vzhledem k často obrovitým vzdálenostem je třeba se vyzít smířit s dlouhým čekáním. Na druhé straně

se však může stát, že stopař narazí na *lift* přes 2 000 kilometrů z Whitehorse na Yukonu až dolů do přerýpných provincií. Osaměle cestujícím ženám se stopování nedoporučuje.

Svátky

Kanada: Kromě *Christmas Day* (25. prosinec), *Boxing Day* (26. prosinec), *New Year* (1. leden), *Good Friday* (Velký pátek) a *Easter Monday* (pondělí velikonoční) se v celé zemi slaví 20. května *Victoria Day* a 1. července *Canada Day*. Pouze v Québecu se 24. června slaví *Saint-Jean-Baptiste*, zatímco v ostatních provinciích se první pondělí v srpnu slaví *Provincial Holiday*. První pondělí v září je *Labour Day* a druhé pondělí v říjnu *Thanksgiving Day* (Den díkůvzdání).

Aljaška: Svátky jsou *New Year* (1. leden), *Martin-Luther-Memorial Day* (třetí pondělí v lednu), *President's Birthday* (třetí pondělí v únoru), *Memorial Day* (poslední pondělí v květnu), *Independence Day* (Den nezávislosti, 4. červenec), *Labour Day* (první pondělí v září), *Alaska Day* (18. říjen), *Veteran's Day* (11. listopad), *Thanksgiving Day* (Den díkůvzdání; čtvrtý čtvrtek v listopadu) a *Christmas Day* (25. prosinec). Banky a veřejné budovy jsou v tyto dny zavřeny. Svátky se často spojují s navazujícími víkendy. Na Aljašce se oslavuje především v zimních měsících: v únoru se koná v Anchorage *Fur Rendezvous*, obecně zvané *Rondy*. Je možno navštívit sto rozličných akcí (mj. trapperský ples a slavnostní přehlídku v centru Anchorage). V březnu začíná Iditarod, závod tažných psů z Anchorage do Nome.

V říjnu se během Alaska Day Festival konají v Sitce zvlášť zajímavé přehlídky a taneční představení.

T

Ceny za taxi jsou v Severní Americe výrazně nižší než ve většině zemí Evropy. Na letištích se jízda do vnitřních částí města, většinou dosti vzdálených, volně dojednává, nevypočítává se podle taxametry. V turistické informační kanceláři nám zpravidla sdělí příklady ceny k nejvýznamnějším cílům. Před nastoupením jízdy bychom se měli v každém případě informovat.

Telefonování

Telefonní karty nejsou v Severní Americe příliš rozšířeny. Bez problémů je volání s *calling card*, kreditní kartou soukromých telefonních společností. Takovouto *calling card* lze obdržet již doma u vydavatelů kreditních karet, např. Eurocard či Visa. Vyúčtování probíhá prostřednictvím kreditní firmy. Telefonování z veřejných telefonních automatů se může značně zkomplikovat. Kdo volá mimo svou místní síť, vytočí napřed číslo operátora (číslo 0), kterému sdělí volané číslo, vyčká na sdělení výše poplatku a pak vhodí požadované mince. Když uplyne udaná doba hovoru, spojení se přeruší. V každém případě je nutno mít s sebou dostatek dvaceti-pěticentových mincí (*quarter*). Z USA a Kanady do Evropy se volá takto: 011, pak číslo země (Česká republika 420, Slovenská republika 421), nula před vnitrostátním směrovým číslem se vynechává. Řada firem

zabývajících se turistikou v Kanadě a na Aljašce má předvolbu 800, což jsou servisní čísla. Hovory na tato čísla jsou zadarmo.

Televize a rozhlas

V pokoji žádného hotelu, byt by to byl sebelevnější motel, nechybí televize. Komerční přívál zpráv a informací je obrovský. Totéž platí i pro velké množství soukromých rozhlasových vysílačů. Zajímavé jsou nečetné *Public Radio Stations*, které vysílají podrobné zprávy. Zvláštností na Aljašce jsou *bush lines*, které poskytují zajímavé pohledy do života obyvatel Aljašky, žijících v hlubokých lesích. Zde se předávají *Trappline Chatter*, zprávy z jiných částí země pro lidi v rozsáhlých lesích.

U

Ubytování

Nabídka hotelů, motelů i kempů je bohatá. Během hlavní sezony může však nastat — zejména na Aljašce — nedostatek míst. Je tedy na místě včasné rezervace. Ten, kdo chce cestovat bez předběžného časového plánu, by si měl rezervovat místa telefonicky během cesty. Pokud ohlásíme číslo své kreditní karty, drží se rezervace i v případě *late arrival*, po 18. hodině. Jestliže velká města, zejména na jihozápadě Kanady, nabízejí i luxusní ubytování na úrovni mezinárodního standardu, je třeba se při cestách po odlehlém severozápadě omezit na většinou prosté, ale čisté motely a často půvabné, solidní ubytování ve srubech (*cabins*). *Jugendherberg*y, ubytovny pro mládež, se mimo velká města naleznou jen zřídka.

Pokoj v soukromí i se snídaní (*bed & breakfast*), levnější než v hotelu, seženeme po celé Kanadě i na Aljašce. Rukověť *The Milepost* zaznamenává cenové přístupné noclehy.

V

Vstupní víza

Základní informace o potřebných dokladech a režimu vstupu lze nalézt na oficiálních internetových stránkách Ministerstva zahraničních věcí ČR www.mzv.cz.

Kanada: Občané České republiky podléhají vízové povinnosti. Turistické vízum (*visitor visa*) lze obdržet na Velvyslanectví Kanady v Praze. Na hranicích nelze kanadské vízum obdržet. Spolu s vízovou žádostí se předkládá doklad o finančním zabezpečení pobytu v Kanadě, eventuálně pozvání osoby, která pobyt v Kanadě hraje. O podrobnostech je vhodné se informovat přímo na Velvyslanectví Kanady v Praze. **USA:** Vízum lze obdržet na kterémkoli zastupitelském úřadě, respektive konzulátu USA. Nejvhodnější je podání žádosti na velvyslanectví USA v České republice. Vízum lze získat na základě řádné odůvodněného účelu cesty, často si konzulární úředník ověřuje údaje uvedené v žádosti o vízum ústním pohovorem. O podrobnostech je vhodné se informovat přímo na Velvyslanectví USA v Praze.

Z

Zdravotné postižení

Zařízení pro zdravotně postižené jsou v USA i v Kanadě na vysoké úrovni.

Úřady i další veřejné budovy jsou opatřeny nájezdy uzpůsobenými pro postižené. Podobně vyhovující je i servis v mnoha restauracích nebo hotelech, které jsou většinou vybaveny tak, aby mohly být k dispozici i postiženým. V Kanadě dostanou vozíčkáři další tipy a rady u Canadian Paraplegic Association 780 SW Marine Drive Vancouver, BC V6P 5Y2 tel.: (604) 324 36 11

Zdravotní opatření před cestou

Zvláštní očkování se nevyžaduje. Ten, kdo se na kánoi nebo pěšky vydá hluboko do pustiny, by s sebou měl mít cestovní lékárnu, ve které by kromě obvazů a náplastí neměly chybět ani ochranné prostředky proti komárům. Doporučuje se prostředek *Muscol*, který je k dostání všude v Kanadě a na Aljašce.

Zdravotní péče

Zdravotní péče je v Kanadě i na Aljašce vynikající. Nemocnému jsou k dispozici vysoce kvalifikovaní lékaři. Nemocnice a další lékařská zařízení jsou v Kanadě a na Aljašce na skvělé úrovni i v těch nejdostupnějších končinách, odkud je pacient charterovým letem zpravidla rychle dopraven do nejbližší nemocnice. Za pobyt cizinců v nemocnici se požaduje denní sazba a poplatky, jehož výše závisí na lékařském vybavení a trvání pobytu. Výše nákladů je v každé nemocnici různá, lze však počítat s tím, že na den bude zapotřebí 1 000 až 2 000 dolarů. Už z tohoto důvodu se doporučuje mít s sebou kreditní kartu a zejména uzavřít kvalitní zdravotní pojištění.

Zdravotní pojištění

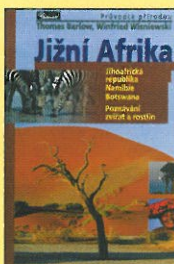
Zdravotní pojištění bychom měli uzavřít před nástupem cesty. Pojištění by se mělo vztahovat na celou dobu pobytu v cizině. Je vhodné uchovávat si účty za lékařské prohlídky i za pobyt v nemocnici.

Ž

Železnice

Síť železnic není v Kanadě a na Aljašce tak hustá jako v Evropě. Přesto existují půvabné trasy, jež lze doporučit, a to zejména tehdy, když návštěvník nemá dostatek času. Jednou z nejhezčích možností je cestovat napříč Kanadou legendárním *Canadian*. Tento vlak obstarává pravidelné spojení mezi Torontem a Vancouverem. Na cestu potřebuje vždy asi tři dny. Kromě spojení z východu na západ existují i tratě do různých měst na severu v Manitobě a v Britské Kolumbii. Nejvýhodnějším způsobem jak cestovat s *Canadian*, je opatřit si *Via Canrailpass*. Jiná železniční společnost, *Rocky Mountains Railtours*, nabízí dvoudenní projíždku Skalnatými horami. Železniční spojení mezi Aljaškou a ostatními státy USA neexistuje. Ve 49. státě samém o dopravu pečují pouze *Alaska Railroad*. Na 560 kilometrů dlouhou cestu z Anchorage do Fairbanksu (se zastavením v Denali National Park) je třeba počítat se 12 hodinami. Se speciálními vyhlídkovými vagony s velkými okny je tato cesta skutečným požitekem. Informace dostaneme u Alaska Railroad Passenger Service Dept. P.O. Box 107 500 Anchorage, AK 99 510-7500 tel.: (907) 265 24 94 fax: (907) 265 26 38

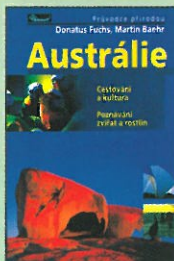
JÍŽ VYŠLO:

JÍŽNÍ AFRIKA

Jihoafrická republika, Namibie, Botswana

Spatřit „celý svět v jedné zemi“ slibuje Jihoafrická republika svým návštěvníkům a svůj slib dokáže skutečně dodržet: Bohatá zvířena v Krugerově národním parku, zlaté město Johannesburg, rozlehlé savany, rozečkané kaňony a úchvatná pobřeží jsou příznačné pro „zemi u mysu Dobré naděje“. Za návštěvu rozhodně stojí poušť Namib a pánev Etosha v Namibii i delta Okavanga v Botswaně.

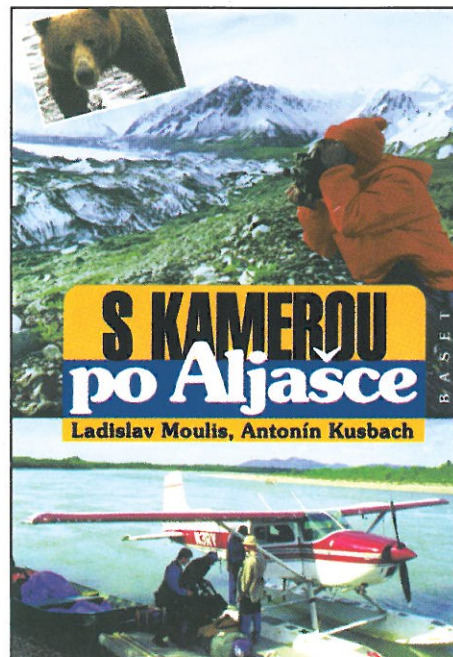
AUSTRÁLIE

Austrálie je kontinentem kontrastů. Nalezneme zde dynamicky se rozvíjející města i tábořiště původních obyvatel. Střídají se zde pustiny s deštnými pralesy, velehory s nekonečnými pláněmi, písčité pláže s ostrými korálovými útesy. Nachází se zde nejvíce živočišných a rostlinných druhů jinde se nevyskytujících. Nový průvodce-encyklopedie vás slovem i obrazem seznamuje s přírodou, kulturou, historií i současností tohoto kontinentu.

Na obálce byly použity snímky: Wisniewski: *Hnědý medvěd* (titulní strana), Pott: *Hnědý medvěd* (hřbet), Kreutzkamp: *Malign Lake* (titulní strana, hlavní obrázek), Jeier: *Inuitské dítě* (titulní strana), Jung: *Vancouver* (titulní strana), Wisniewski: *Arnica* (zadní strana obálky), Kreutzkamp: *Fort Steele* (zadní strana obálky), Kreutzkamp: *Lake Louise* (zadní záložka).

Legenda k oboustranným vyobrazením na patitulech k jednotlivým kapitolám:

str. 4–5 *Plavba do Kemano*
str. 20–21 *Ledovcové jezero v Banff National Park*
str. 38–39 *Wapta Falls v Yoho National Park*
str. 52–53 *Pohled na Vancouver*
str. 68–69 *Andy Bailey Lake u Fort Nelson*
str. 80–81 *Teslin Lake na Alaska Highway*
str. 94–95 *Denali National Park*
str. 108–109 *Přístav v Petersburgu*
str. 122–123 *Hnědí medvědi v Katmai National Park*
136–137 *Dutch Harbor na Aleutských ostrovech*
146–147 *Stádo sobů*

Cestopisná kniha o Aljašce je v mnoha směrech neobvyklá. Její autoři – lesní inženýr a kameraman (natočil mj. populární večerníčky z přírody *Tuláček* a další) nám ukazují Aljašku „zevnitř“ a je to pohled často jiný, než jaké podávají turistické prospekty. Seznamují nás s přírodou, ale i se současností Aljašky, s mentalitou a životním stylem obyvatel. Vydávají se po stopách Jacka Londona a Eskymo Welzla, odkrývají před námi místa prodchnutá historií zlaté horečky. Pozornost věnují také problematice ochrany přírody. Cestopis, vydávaný nakladatelstvím Baset v 1. čtvrtletí roku 2001, je doprovázen množstvím barevných fotografií a přehlednými mapkami.